

Forord

Min far, Johan Thaysen (1892 – 1982), deltog som dansksindet sønderjyde i første verdenskrig 1914-18 på tysk side. Han blev indkaldt den 15. oktober 1913 til det 163. infanteriregiment i garnisonsbyen Neumünster, og var således fuldt uddannet soldat, da Første Verdenskrig brød ud i august 1914. Regimentet, som han var tilknyttet under hele krigen, kæmpede og opholdt sig på Vestfronten. Johan Thaysen var ved krigens udbrud tilknyttet regimentets 5. kompagni, og efter at han var blevet såret første gang, blev han den 1. april 1915 overført til 2. erstatningskompagni. Fra den 15. maj 1916 kom han til 8. kompagni og fra den 7. november 1918 og indtil hjemsendelsen den 4. december 1918, var han ved 6. kompagni.

Af interesse for min fars deltagelse i krigen, er dette uddrag om hans regiments historie samlet. Som kilde er anvendt bogen ”Geschichte des Schleswig-Holsteinschen Infanteri-Regiment Nr. 163“. Bogen blev udgivet i 1926 og er skrevet af oberstløjtnant Holger Ritter, som var tilknyttet regimentets III bataljon under noget af krigen.

I uddraget er medtaget hovedlinjerne om tid og sted, altså hvornår regimentet var hvorhenne. Der tages forbehold overfor stavfejl i stednavne og oversættelse af militære dispositioner.

For nærmere oplysninger om f.eks. detaljer under de enkelte slag og fægtninger, tyskernes krigsbegejstring, krigens grusomhed og soldaternes fritidsbeskæftigelser samt om regimentets 2693 mand, der ”starben den Heldentod für Kaiser und Reich”, henvises til bogens 428 siders gotiske skrift.

Indledning

Regimentet var et af de yngre, der deltog i krigen. Det blev dannet i 1897 og var et meget veluddannet og effektivt regiment. Dets krigsmæssige styrke var på godt 3000 mand, fordelt på 3 bataljoner med hver 4 kompagnier. I bataljon bestod af 1. – 4. kompagni. II bataljon af 5. – 8. og III bataljon af 9. – 12. kompagni.

Det 163. infanteriregiment var underlagt 81. infanteribrigade (ca. 6.000 mand) som igen var underlagt 17. reservedivision (17-20.000 mand) under IX reservekorps (ca. 40.000 mand).

Ringsted april 2012

Ejner Thaysen

Indholdsfortegnelse

Forord -----	2
Indledning -----	2
Indholdsfortegnelse-----	3

1914

Beskyttelse af grænsen i Nordslesvig, 29.7. – 22.8.1914-----	6
Afrejse til Belgien, 22. og 23. 8. 1914 -----	7
March og kampe i Belgien, 24.8.-12.9.1914 -----	7
March i Frankrig, 12.9. – 15.9.1914 -----	10
Slaget ved Noyon, 16.9. – 19.9.1914 -----	12
Slaget ved Oise, 20.9. – 8.10.1914 -----	14
Stillingskampe ved Laucourt, 12.10. – 17.12.1914 -----	15
Stillingskampe ved Caneectancourt, 21.12.1914 – 10.1.1915 -----	19

1915

Slaget ved Soissons, 10.1. – 15.1.1915 -----	20
Stillingskampe ved Caneectancourt, 16.1. - 5.2.1915 -----	21
Stillingskampe ved Laucourt, 7.2. – 30.5.1915 ----- -----	21
Slaget ved Moulin sous Touvent, 6.6. – 5.7.1915 ----- -----	23
Stillingskampe ved Loucourt, 7.6. – 20.10.1915 -----	25
Stillingskampe ved Artois, 25.10.1915 – 20.2.1916 -----	26

1916

Stormen på Cieszler højderne, 21.2.1916 -----	29
I hvil i Douani, 25.2. – 23.3.1916 -----	30
Stillingskampe ved Vimy højen, 23.3. – 20.5.1916 -----	30
Stormen på Vimy højen, 21.5.1916 -----	34
Hvil nordøst for Douni, 27.5. – 26.6.1916 -----	35
Slaget ved Somme (første indsats), 29.6. – 14.8.1916 -----	36
Hvileperiode, 15.8. – 23.8.1916 -----	46
Stillingskampe ved Hulluch (Fransk Flandern), 23.8. – 28.9.1916 -----	46
Slaget ved Somme (anden indsats), 29.9. – 14.10.1916 -----	47
Stillingskampe ved Verlorenhoek (belgisk Flandern), 17.10.1916 – 31.1.1917 -----	49

1917

Hvil øst for Brügge, 1.2. – 22.2.1917 -----	52
Stillingskampe ved Verlorenhoeck i Belgien, 24.2. – 28.3.1917 -----	53
Ved Siegfriedstillingen i Frankrig fra 31.3.1917 -----	54
Forårsslaget ved Arras, 9.4. – 11.4.1917 -----	55
Hvil ved Le Cateau, 13.4. – 24.4.1917 -----	56
Stillingskampe ved Siegfriedstillingen, 26.4. – 15.5.1917 -----	56
Hvil syd for Douai, 16.5. – 4.6.1917 -----	57
Stillingskampe ved Vert skoven, 5.6. – 26.7.1917 -----	57
Stillingskampe ved Monchy, 26.7 – 31.8.1917 -----	59

Stillingskampe ved afsnit ”D” (ved Vert skoven), 1.9. – 27.9.1917 -----	61
Stillingskampe mellem Chérisy og Fontaine, 27.9. – 12.11.1917 -----	62
Igen til Flandern -----	64
Stillingskampe ved Polderhoek, 17.11. – 28.12.1917 -----	64
Hvil i Rortrijk, 28.12. – 30.1.1918 -----	67

1918

Stillingskampe ved Southem og Zandvoorde, 30.1. – 6.4.1918 -----	67
Kampene om Meesen og Wijtschaete, 9.4. – 20.4. 1918 -----	69
Ved den hollandske grænse, 23.4. – 3.6.1918 -----	71
Kampe ved Lataule og Cuvilly, 4.6. – 8.8.1918 -----	71
Tilbagetrækningskampe, 8.8. – 5.9.1918 -----	74
Ved arméafdeling C, 14.9. – 30.9.1918 -----	77
Ved Southoulst i Flandern, 1.10. – 8.10. 1918 -----	78
Kampe ved Le Cateau, Pommereuil og Fontaine au Bois, 10.10. – 25.10.1918 -----	78
Slutningen for regimentet, 26.10. – 28.11.1918 -----	81

1914

Beskyttelse af grænsen i Nordslesvig, 29.7. – 22.8.1914

29.7.

Bevogtning ved Kielerkanalen blev indledt. I bataljon besatte Grünenthal, II Rendsborg og III Taterphahl. Styrker fra både I og II bataljon besatte Lewensau.

30.7.

Varsling af ”truende krigsfare”. 4. kompagni blev sendt til øget bevogtning af sluserne ved Brunsbüttel. III bataljon besatte Heide.

31.7.

Mobiliseringsordren afventedes hele dagen.

1.8.

Mobiliseringsordren kom kl. 17.

2.8.

Første mobiliseringsdag. Mobiliseringens fuldførelse udløste stor aktivitet som fortsatte de følgende dage.

7.8.

Den 7. og 8. august afgik regimentet (undtagen 4. kompagni og III bataljon) – ikke som ventet sydpå mod fronten – men nordpå til Nordslesvig flanken og kom til fortrinlige indkvarteringssteder. Regimentsstaben kom til Grundhof, stab I og 1. kompagni til Linksberg, 2. til Unewatt, 3. kompagni til Langballig, maskingeværkompagniet (mgk) til Grundhof, senere til Nordballig, stab II samt 6. og 7. kompagni til Dollerup, 5. til Grundhof, 8. til Luzhoeft. Stab III til Markerup.

9.8.

Den 9. og 10. august ankom resten af regimentet til Nordslesvig og blev indkvarteret således: 4. kompagni: Langballig, 9.: Markerup, 10.: Ausacker, 11.: Winderatt og 12. kompagni: Ausackerholz. I de efterfølgende dage blev der dagligt afholdt øvelser i fuldt krigsmæssig udrustning.

Regimentets forplejningsstørrelse udgjorde: 85 officerer, 3303 mand og 232 heste. Kampstyrken var på 68 officerer, 2997 mand og 6 maskingeværer.

14.8.

Regimentets enheder, der var udstationeret ved Kielerkanalen, Brunsbüttel og Heide, blev trukket tilbage.

17.8.

Regimentet skiftede kvarter (til egnen ved Bov sogn) for at være tættere på jernbane hovedlinjen, så det hurtigt kunne blive transporteret videre.

Afrejse til Belgien, 22. og 23. 8.1914

22.8.

Kl. 12 fik regimentet ordre til afgang mod fronten. Kl. 18.28 afgik I bataljon fra Fårhus banegård efterfulgt af regimentsstaben og mgk. Turen til fronten gik over Hamborg, hvor soldaterne – ligesom ved de øvrige stationer undervejs - blev hjerteligt og begejstret modtaget samt godt beværtet af civilbefolkningen. Ved Herbesthal passerede tropperne grænsen til Belgien.

23.8.

II og III bataljon rejste fra Fårhus banegård og fulgte samme rute som de andre.

March og kampe i Belgien, 24.8.-12.9.1914

24.8.

Efter 36 timers togtur ankom I bataljon kl.13 til Landen. Regimentsstaben og mgk ankom kl. 16. Kl. 18 ankom II bataljon. I bataljon og mgk blev indkvarteret i Tirlémont. II bataljon gik i bivak ved Landen. III bataljon blev forsinket, fordi deres tog blev påkørt af et militærtog lige inden Lüttich. 2 mand fra 9. kompagni blev hårdt såret og 4 lettere kvæstet. Bataljonen skulle også have været af toget i Landen, men på grund af et forventet belgisk udfald fra Antwerpen, blev bataljonen beordret videre til Løwen.

25.8.

III bataljon ankom til Løwen ved daggry og så der for første gang belgiske krigsfanger. De skulle transporteres til Tyskland. Under bataljonens ophold på banegårdspladsen forsamlede nogle af byens indbyggere sig nysgerrigt, men fredeligt omkring soldaterne og enkelte forsøgte at sælge cigaretter, chokolade og postkort til dem. Kl. 9.15 blev bataljonen alarmeret og marcherede til Bueken for at stå til rådighed for 18. reserve division. I det fjerne hørtes kamplarm fra slaget ved Mecheln. Bataljon kom ikke i kamp og gik senere i bivak nord for Bueken. Situationen i byen var dog højspændt og ved 17. - tiden blev der løsnet skud mod de tyske tropper og køretøjer fra vinduer, kælderåbninger og døre. Angiveligt fra belgiske civilister. Tyskerne fandt umiddelbart efter ni bevæbnede civilister, som straks blev henrettet af en gruppe fra 9. kompagni. Som straf for det civile angreb blev Bueken sat i brand.

I og II bataljon samt mgk nåede i dagens løb til Herent, hvor de ved 17 - tiden blev udsat for et bagholdsangreb. Bevæbnede indbyggere blev pågrebet og henrettet, og som gengældelse for urolighederne nedbrændte tyskerne de bygninger, hvorfra der var blevet skudt.

Regimentets store bagage var blevet tilbage i Løwen og kl. 17 åbnede civilister også her ild og anrettede stor skade på regimentets heste og materiel.

Kl. 23.30 rykkede regimentet atter ind i Løwen for at gå i hvil, mens III bataljon overtog forposten og beskyttelsen af broen ved Cologne.

Urolighederne havde kostet regimentet 2 døde og 15 sårede.

Ved midnatstid fulgte nye skudoverfald fra civilbefolkningen. De blev i første omgang heftigt besvaret og senere indstillet, hvorefter soldaterne med påsat bajonetter gennemsøgte husene, hvorfra der var blevet skudt.

Talrige bevæbnede indbyggere blev taget til fange, stillet for en krigsret og skudt. Ilden bredte sig og talrige store bygninger stod i flammer. II bataljon forlod Løwen med henblik på at bivuakere udenfor byen. I bataljons kompagnier forblev i kvarter i Løwen.

26.8.

Om morgenen marcherede I og II bataljon igen mod Herent og derfra over Doorn til Ecluse, hvor man gjorde holdt og afventede III bataljons ankomst.

Kl. 12 var regimentet samlet og herefter fortsatte marchen mod Thildonck.

Undervejs på marchen var civilbefolkningen – også kvinder og børn - stillet op med ansigtet mod muren for at hindre fornyede overfald på tyske soldater. De tyske soldater havde nu lært krigens grusomhed at kende, uden at have truffet på regulære fjendtlige tropper. Tyskernes overgreb mod civilbefolkningen blev udnyttet af dets fjender i propaganda øjemed.

27.8.

Melding om at fjendtlige tropper var undervejs via Verschoot. Brigaden – hvorunder regimentet hørte - stillede sig klar bag højden mellem Rotselaer og Wesemael. Men fjenden dukkede ikke op. Kl. 13 fik II bataljon ordre til at rykke ind i Verschoot for at overtage sikringen og bevogtningen af et ammunitionsdepot. Kl. 15 fulgte I bataljon og kl. 18 kom også III bataljon til Verschoot, som næsten var rømmet af civilbefolkningen. Efter at regimentet var gået til ro, angreb de tilbageblevne civile kl. 21.30 tyskerne med geværer og håndgranater. Dog uden at anrette nogen skade.

28.8.

I og III bataljon – forstærket med 2 batterier 10 cm. kanoner – blev beordret til at beskyde en fjendtlig stilling ved Heyst op-den-Berg.

Samtidig blev ca. 200 våbenføre civilister anholdt. Under beskydningen erfarede man, at fjenden var draget mod Lierre, hvorefter skydningen blev indstillet og civilisterne ført bort. Derefter rykkede de tyske styrker tilbage til Verschoot.

Kl. 22 blev regimentet sat i alarmberedskab.

29.8.

Kl. 02.30 marcherede I og III bataljon via Wesemael-Wygmael, Cologne til Woluwe - St. Etienne øst for Bryssel. II bataljon forblev i Verschoot for at dække afmarchen. Efter 33 km. anstrengende march, pga. det varme og lumre vejr, blev der bivuakeret. III bataljon i Woluwe - St. Etienne. I bataljon og mgk i Drainhem.

30.8.

II bataljon ankom til Drainhem og gik i bivuak efter at have marcheret samme rute som de to andre bataljoner.

31.8.

En fjendtlig kolonne skulle være på march fra Termonde til Bryssel. Da IX reservekorps – hvorunder 163. infanteriregiment hørte - ville angribe marcherede regimentet igennem Bryssel om formiddagen og fortsatte til Usche, hvor det gik i stilling. Men da fjenden ikke viste sig, gik regimentet i bivuak i hhv. Grokeghem og Asche.

1.9.

Omrokinger til nye stillinger. I og II bataljon til Brusseghem og i løbet af eftermiddagen til stillingen Hasselt – Brusseghem – Hamme – Cobbehem. Fra stillingen kunne man på aftenhimlen se tårnene i Antwerpen.

III bataljon kom til Wemmel og i løbet af natten til Relleghem. I nattens løb kom 3. kompagni til Hasselt, 11. til Gobbeghem og 12. kompagni til Hamme. Kl. 18 blev meldt, at fjendtlige styrker, på størrelse med en division, var på march fra Londerzeel til Impde – Capella au Bois – Nieuwenrode. Regiment 163 blev alarmeret og marcherede i retning Hasselt, hvor det stod klar kl. 18.30. Kl. 19.30 blev meddelt, at fjenden havde gjort holdt i Impde, hvorfor regiment 163 gik i hvil.

De fjendtlige flyvere gjorde stort indtryk på soldaterne, som alle skød mod dem til at begynde med. Det blev dog standset, og fremover måtte flyvere kun beskydes efter ordre fra en officer.

2.9.

For at beskytte generalkommandoen blev II bataljon sendt til Wemmel. Af fjenden var der intet at se eller høre. En opklaringsenhed fra 4. kompagni blev sendt til Merchten, hvor de opdagede fjendtlige soldater. Disse blev angrebet og efter en kort skudveksling, med tysk tab, fortrak fjenden.

3.9.

Regimentet forstærkede sine stillinger og sendte 1. og 3. kompagni - ledsaget af artilleri, pionærer og husarer - på opklaring via Hollebeek til vestkanten af Bois de Buggenhout. Udover en belgisk kavaleripatrulje blev der ingen fjender observeret.

4.9.

Kl. 2.15 begyndte marchen mod den befæstede by Termonde. Kl. 5 blev der gjort holdt ved banen mellem Alose Opwyk. Her blev meddelt, at landsbyen Lebbecke var svagt befæstet af fjenden. Efter en træfning, hvor bl.a. 9., 10., 11. og 12. kompagni deltog, trak fjenden sig tilbage mod Termonde.

Kl. 9.30 begyndte regimentet indmarchen i Saint-Gilles, en forstad til Termonde, hvor belgierne havde barrikaderet sig og åbnede kraftig ild. Kl. 10.30 var forstaden i tyskernes besiddelse. Angrebet på Termonde med heftige kampe fortsatte indtil kl. 15.30, hvor byen var indtaget af tyskerne.

Det var regimentets første kamp med regulære belgiske tropper og havde kostet regimentet 4 døde, 42 sårede og 6 savnede. Kl. 17.30 marcherede regimentet til Baesrode, hvor de bivuakerede ved floden Schelde.

5.9.

Både den 5. og 6. september holdt regimentet hvil i Baesrode.

7.9.

IX reservekorps marcherede mod vest, 81. infanteribrigade via Termonde og Schellebeke til Wetteren, hvor regimentet bivuakerede. Om eftermiddagen blev II bataljon alarmeret og sendt til Qudenarde, hvor et tysk regiment var i kamp. Bataljonen blev dog ved ankomsten sendt tilbage og returnerede til bivuaak i Wetteren, idet fjenden var overvundet.

8.9.

Kl. 07.30 marcherede regimentet mod syd via Osterzeele, Scheldewindeke og Balegem til bivuaakpladser, som man nåede kl. 13. I og III bataljon kom til Nederzwalm og II bataljon og regimentsstaben til Laethem-Sainte-Marie.

9.9.

Regimentet marcherede til Ruyen, hvor man bivuakerede i regnvejrr.

10.9.

Regimentet forblev i kvarteret, men blev alarmeret kl. 20 og påbegyndte marchen mod Neder-Ename, hvortil man ankom – gennemblødte – sent om natten og bivuakerede der. Alarmen skyldes en udfaldsfægtning i Antwerpen.

11.9.

I Neder-Ename blev regimentet alarmeret. De skulle af sted til Frankrig for at hjælpe den tyske hær under tilbagetrækningen fra Marne slaget. Kl. 07.45 påbegyndte regimentet marchen mod Frankrig i silende regnvejrr og ankom hen mod aftenen til den nordlige egn af Tournai i Belgien. Regimentets march tværs gennem Belgien var forløbet uden kamphandlinger, men man var i konstant kampberedskab pga. indbyggernes fjendtlige indstilling.

March i Frankrig, 12.9. – 15.9.1914

12.9.

Ved afmarch fra Tournai klarede vejret op og endte med at blive strålende solskin. Marchen foregik via Hollin og St. Armand. Kl. 12.00 overskred regimentet den franske grænse ved Moulde syd for Renzy. Marchen fortsatte til sent om eftermiddagen. De franske veje var væsentlig bedre at marchere på end de

belgiske. Befolkningen var tilbageholdende men ikke så fjendtlige som belgierne. I Haveluy, Bellevue ved Denain / Sellesmes og Wallers gjorde regimentet kvarter.

13.9.

Kl. 6 marcherede regimentet videre mod Montigny via Denain, Haspers, Villers og St. Aubert. Her fik III bataljon ordre til at underlægge sig 7. kavaleridivision og fik inden da udleveret 100.000 patroner og 5 dags feltration fra I og II bataljon.

Kl. 14.15 marcherede III bataljon mod Cambrai, hvortil bataljonen ankom kl. 17.30 og fortsatte derfra kl. 21.30 til Péronne og videre til Chaulnes, hvor man ankom kl. 3.40 næste morgen. III bataljon genså først regimentet igen på slagmarken ved Elincourt den 16. september.

14.9.

I og II bataljon fortsatte marchen via Clary, Estrées, Vernand, Marteville, Villeveque til Attigny. I Attigny blev bataljonerne indkvarteret i huse. Det skulle vise sig at blive sidste gang i lang tid, at indkvarteringen skete under tag. Ved passage af Sc. Quentin så I og II bataljon for første gang en rigtig slagmark. Væltede vogne, bilvrag, efterladt artilleriammunition, nedbrændte huse og mange friske grave vidnede om de svære kampe, hvor englænderne var blevet slået i august måned.

III bataljon som var ankommet til Chaulnes kl. 3.40 om morgenen og fik derefter ordre til at marchere til Roye, hvortil bataljonen ankom kl. 13 og tilsluttede sig en kavaleridivision. Da 3 fjendtlige divisioner med stærkt artilleri blev meldt i anmarch, fortsatte marchen kl. 13.30 mod Biatre, hvor III bataljon gik i stilling. Kl. 17.30 blev bataljonen beskydt uden dog at skyde igen. Da der efterfølgende ikke skete mere fra fjendens side, blev 9. og 11. komp. sendt til Offoy og 10. og 12. til Buny, hvor de gik i kvarter.

15.9.

Om morgenen marcherede I og II bataljon via Foreste, Douilly, Offoy til Esmery-Hallon, hvor fjenden havde forskanset sig. Men da bataljonerne nærmede sig rømmede fjenden stedet. Trods de daglige marchture på op til 50 km. led soldaterne ikke af vabler på fødderne. Efter en times middagshvil fortsatte marchen via Flavy-le-Meldeur, Fretcis-le-Chateau, Catigny og Lagny. Under marchen var fjendens nærhed tydelig at mærke.

Ved Plessis-Cacheleux stødte fortroppen på et fransk kavaleriregiment, som dog fortrak, da 5. og 8. kompagni samt mgk åbnede ild mod dem. Syd for Plessis-Cacheleux skulle bivuakeres, men inden man nåede så vidt, blev der beordret at fortsætte marchen via Dives og Thiescourt mod Le Ecouvillon. Under marchen dannede II bataljon fortrop med 6. kompagni i spidsen. Kl. 21.15 stødte regimentet på en fransk patrulje, som blev overmandet og 30 blev taget til fange. Disse ville dog ikke røbe, hvor deres hovedafdeling var placeret.

Tyskerne fortsatte fremrykningen, og pludselig blev begge bataljoner kraftigt beskudt fra befæstede fjendtlige stillinger. Begge bataljoner led svære tab, især 1. kompagni, så en tilbagetrækning var uundgåelig og videre fremrykning udskudt til næste dag ved daggry.

Kl. 8 gik III bataljon i stilling på højene vest for Buny, og kl. 10 marcherede man til Dressy uden at støde på fjenden. Kl. 17 marcherede III bataljon videre til Beaulieu-les-Fontaines, hvor man gik i kvarter. 10. kompagni blev sat til at sikre Candor og 11. kompagni Ecuvilley.

Slaget ved Noyon, 16.9. – 19.9.1914

16.9.

Kl. 6 om morgenen blev et fjendtligt regiment iagttaget på vej fra Le Ecouvillon mod øst. 3. kompagni åbnede ild og drev fjenden tilbage. 3. og 4. kompagni fik ordre til angreb, som straks blev besvaret med det resultat, at begge kompagnier led svære tab. Kl. 7 fik de kæmpende forstærkning af 2 bataljoner fra et andet regiment. Kl. 8.30 mærkes fjendens begyndende tilbagetrækning, hvorefter bataljonerne angreb og kl. 9 var både L' Ecouvillon og Carmoy Ferme erobret af tyskerne og mange franskmænd taget til fange. 1. kompagni tog 15 fanger, 5. kompagni 30 og 6. kompagni 56 fanger. Ved middagstid blev fjendtligt kavaleri opdaget ved høj 166, NØ for Elincourt. Dette blev beskudt af tyskerne og jaget på flugt. Elincourt var besat af franske tropper, som ydede hårdnakket modstand mod de fremtrængende tyske tropper.

Dele af I bataljon nåede ind i Elincourt, men måtte – med store tab - trække sig tilbage. Omkring kl. 16 var angrebet på byen gået i stå, men da forstærkning ankom, blev byen erobret inden kl. 19.30.

II bataljons 5. og 6. kompagni var bragt i stilling kl. 05.30 ved Carmoy Ferme. Sammen med 7. og 8. kompagni gik 6. til angreb. Under kampene led især 5. og 6. kompagni store tab.

III bataljon brød op kl. 5.15 og marcherede derefter mod Avricourt. Herfra drejede man mod syd, fordi fjenden var meldt værende i nærheden. Marchen fortsatte gennem skoven vest for Candor til Walny, via La Portière/Tessée til Lassigny, hvor der blev gjort holdt en halv times tid. Kl. 12 fortsatte marchen mod Elincourt.

Kl. 13 befandt III bataljon sig ved skovkanten 1 km. nord for St. Claude og angreb den stærkt besatte skovkant nord for Elincourt. Efter svære kampe blev skovkanten indtaget og efter svære nærkampe i skoven blev fjenden drevet mod Elincourt. 4 franske officerer og 132 underofficerer og menige blev taget til fange. Men også III bataljon havde lidt store tab.

Så snart III bataljon havde kæmpet sig ud af skoven, så man sit eget regiment i kamp ved Elincourt. III bataljon gik straks til angreb og sammen med et andet regiment, blev fjenden drevet ud af landsbyen.

Efter en anstrengende dag gik tropperne dødtrætte til ro i Elincourt og omegn. De mange sårede blev behandlet men kunne ikke transporteres videre, hvorfor de to dage senere kom i fransk fangenskab, da Elincourt blev opgivet af tyskerne.

Regimentets tab den 16. september var:

5 officerer og 118 mand døde,
19 officerer og 327 mand sårede og
262 savnede.

17.9.

Regimentet var involveret i kampe i det sumpede og moseagtige område ved Maretz samt ved Chevincourt, Machemont, Cambronne, Béthancourt og Dambrone. Kampene fortsatte ved Dreslincourt og Ribecourt og kl. 13.15 var landsbyen Bethancourt indtaget af tyskerne. De sårede, der blev behandlet i Bethancourt, kom dog i hænderne på franskmændene, da disse om aftenen igen trængte ind i landsbyen. Ved dagens slutning havde regimentet lidt et tab på:

10 døde,
96 sårede og
15 savnede.

III bataljon var i dagens løb marcheret mod nord til Margny-egnen og tilbragte natten dels i Lassigny og dels i Plessis-de-Roye.

18.9.

Kl. 8 var I og II bataljon samlet nordvest for Ribecourt klar til afmarch mod syd. Fjendtlig beskydning af Ribecourt besværliggjorde marchen gennem byen. En omvej uden om byen var ikke mulig, dels på grund af kanalen på byens østlige side og stejle bevoksede høje på den vestlige side. Kl. 12 begyndte marchen, som foregik via Ribecourt, som blev passeret uden tab. I Cambronne var der ingen fjendtlige styrker, så den tog tyskerne i besiddelse kl. 15.30. Ved Bethancourt blev tyskerne kraftig beskudt og da stærke fjendtlige styrker blev meldt undervejs, trak tyskerne sig tilbage uden at have erobret byen. II bataljon besatte højderne ved Autoval og I bataljon højderyggen nordøst for Autodal. III bataljon var tidligt om morgenen marcheret mod Elincourt, men kl. 5.30 blev retningen ændret for at undgå den fjendtlige overmagt. Marchen gik derefter via St. Claude mod Plessis/Cacheleur og nåede igen Lassigny kl. 18.30.

19.9.

I bataljon fik ordre til at erobre byen Ecouvillon, hvilket dog ikke lykkedes. Kl. 14.20 blev bataljonen beordret til Dreslincourt, fordi en fjendtlig kolonne var på vej dertil fra Cambronne. Kl. 17.30 fik bataljonen ordre til at marchere via Attiche til Carmoy-Ferme og besætte L'Ecouvillon. Carmoy-Ferme blev besat og da mørket var faldet på forblev bataljonen der. I nattens løb nærmede fjendtlige patruljer sig, men de blev alle afvist. II bataljon havde taget opstilling på nogle højder ved Autoval. Her kom bataljonen kl. 13 under kraftig granatbeskydning og måtte trække sig tilbage. Efterfølgende blev bataljonen trukket tilbage til Dreslincourt, som blev besat og skyttegrave blev anlagt i byens udkant.

III bataljon blev beordret til at holde Lassigny for den fremrykkende fjende og lagde sig derfor i stilling i byens udkant. Kl. 16.15 kom fjenden til syne og blev straks beskudt. Fjenden besvarede ilden, og fremrykningen blev standset. Kampen fortsatte til mørkets frembrud, hvor ilden blev indstillet. Slaget ved Noyon begyndte ved L'Ecouvillon og fik stor betydning, fordi tyskernes tilbagegang fra Marneslaget blev stoppet. Elincourt, Bethancourt, Ribecourt og Dreslincourt er delafsnit af dette store slag.

Slaget ved Oise, 20.9. – 8.10.1914

20.9.

Områdets tyske styrker fik ordre til at blive hvor de var. Dvs. I bataljon ved L'Ecouvillon, II bataljon ved Dreslincourt og III bataljon ved Lassigny. I bataljon – og især 4. kompagni - blev udsat for kraftigt artilleribeskydning og angreb af fjendens infanteri, hvorfor man gravede sig ned. Nu begyndte et uvant gravearbejde i den klippefyldte jordbund. I første omgang blev gravearbejdet kun udført til beskyttelse i liggende skydestilling. Men snart blev gravearbejdet udvidet til egentlige skyttegrave. Indtil den 25.9. blev bataljonen dagligt, og også ofte om natten, angrebet af fjenden, som dog blev afvist. For II bataljons vedkommende sket der ikke noget særligt de kommende dage. Bataljonens skyttelinje lå ca. 400 meter vest for Dreslincourt og mens bataljonen afventede fjendens fremrykning, gravede man sig ned.

21.9.

For at indtage landsbyen Lassigny indledte fjenden kl. 6 om morgenen et angreb på III bataljon, især der hvor 10. kompagni var placeret. Angrebet fortsatte hele dagen og stoppede først om aftenen. Selvom fjenden fik tilført forstærkninger i dagens løb og trods det, at et heftig regnvejr havde vanskeliggjort forsvaret, lykkedes det bataljon at holde landsbyen.

22.9.

III bataljon blev afløst den 22.9. kl. 4 om morgenen og rykkede via Dives-Larbroye til Dreslincourt, hvor den tilsluttede sig II bataljon. Under angrebet havde III bataljon et tab på 13 døde og 47 sårede.

26.9.

I bataljon blev afløst den 26. september og gik i ro i Cannectancourt og forblev også der den 27. september. Angrebene kostede bataljonen 3 officerer og 91 mand livet.

Regimentet var nu samlet. Regimentsstaben og I bataljon lå ved Cannectancourt. II bataljon i stilling nord for Dreslincourt, hvor den lå i huler franskmændene brugte til at dyrke champignon i. III bataljon holdt Dreslincourt besat.

28.9.

I bataljon rykkede ind i Dreslincourt og indkvarterede sig i kældre i landsbyens nordlige del.

29.9.

III bataljon blev angrebet af stærke fjendtlige patruljer, som dog blev afværget uden besvær.

1.10.

I bataljon blev ført frem til forreste linje og begyndte straks udbygningen af stillingerne. I tiden indtil 7. oktober blev der udført skansearbejde, som fjenden dog søgte at hindre ved daglige artilleriangreb. Fra begge sider blev der sendt patruljer frem mod modstanderen, hvilket gav værdifulde oplysninger men også en del tab.

8.10.

Regimentet blev afløst og marcherede af sted mod en samlingsplads.

9.10.

Mellem kl. 1 og 5 ankom regimentet til den nye samlingsplads, som lå ca. 800 meter nord for Lagny, ved vejen mellem Noyon og Roye og gik i bivuak. Bivuakpladsen var på en våd lermark, hvor kulde og fugt hindrede søvn før tidligt om morgenen. Regimentet blev alarmeret og marcherede af sted kl. 10, men alarmen blev afblæst, og man vendte tilbage til bivuakpladsen.

10.10.

Almindelig hviledag, hvor udrustningen blev rensset og gjort klar. Jernkors af anden grad blev uddelt til nogle af regimentets mandskab.

11.10.

Regimentet rykkede ud bag en linje mellem St. Aurin, Laucourt, Beuvraignes og Crapeaumesnil. Regimentsstaben, I og III bataljon samt mgk kom til Verpillieres og II bataljon til Margny-Aur-Cerises.

Stillingskampe ved Laucourt, 12.10. – 17.12.1914

12.10.

Regimentet blev alarmeret kl. 02.30 og gik i stilling, men kom ikke i kamp. Om natten afløste regimentet et andet. I og III bataljon samt mgk drog via Roye og St. Gilles til Laucourt. Her ankom man om natten efter en vanskelig march i silende regn og bælgmørke samt gennem marker med leret jord, hvorpå der var dyrket sukkerroer. Stillingen bestod mest af skyttehuller og uden sammenhængende løbegrave.

13.10.

Da det blev lyst så tyskerne ud over landskabet med de fjendtligt besatte landsbyer Dancourt og Popincourt. Bagved tyskerne lå byen Roye med katedralen, som senere blev skudt i ruiner af fjenden. Forstaden St. Gilles kom til at huse regimentets depot, regimentsskrivestuen og infirmerilokaler.

Siden regimentet invaderede Belgien havde krigen kostet regimentet 193 døde og 680 sårede.

Vestfronten var nu låst fast overalt og skyttegravskrigen var en realitet de næste år. Skyttegravene blev udbygget til stående skydning og med rigelige dækningsrum. En plage for tropperne var mus og senere rotter som åd soldaternes proviant. Rotteplagen slap de aldrig af med.

16.10.

Regimentet modtog en sending velgørenhedsgaver fra garnisonen i Neumünster. Den indeholdt skjorter, undertøj og tobak ledsaget af digte og hilsner.

17.10.

En erstatning på 15 officerer og 750 mand tilgik regimentet, så det nu havde en styrke på 64 officerer og 2746 underofficerer og menige. Jernkors blev igen uddelt.

På grund af muligheden for at skjule sig i sukkerroerne arbejdede franskmændene sig nærmere på det område, hvor II bataljon var i stilling. Da denne aktivitet blev opdaget åbnede tysk artilleri ild og fordrev fjenden.

For at dæmpe støjen fra kørende vogne, blev gaderne i Laucourt dækket med strå, ligesom vognenes hjul også blev omviklet med strå. Den følgende tid gik med bevogtning og patruljering samt skansearbejde.

Der var konstant to bataljoner på vagt i forreste linje og en i hvilestand. Så efter 6 dage fremme holdt en bataljon hvil i 3 dage. I almindelighed var der begrænsede fægtninger. Om formiddagen næsten ingen skydning. Om eftermiddagen begyndte artilleribeskydningen og blev derefter indstillet i timevis for igen at live op hen mod aften.

Skyttegravene blev gravet dybere og bredere. Adgangsvejene blev udbygget og camoufleret med planter. For at reducere generne ved regnvejr blev dækningsrummene overdækket med bølgeblikplader. Skyttegravenes sider blev afstivet mod sammenstyrtninger, og som bund i de lerede skyttegrave endte man med at anvende tremmeriste som det mest egnede. Til at begynde med forsøgte man med kvas, men det sank ned i leret. Dernæst blev brolægning med sten forsøgt, men dels var der ikke sten nok og dels blev belægning meget glat i regnvejr. For bedre at kunne orientere sig navngav man forbindelsesvejene mellem skyttegravene. I skyttegravene udviklede der sig et godt kammeratskab mellem soldaterne. Post og aviser kom regelmæssigt til soldaterne. Om natten så de af og til Zeppelinere på vej til angreb på Paris.

5.11.

Vejret var tåget og selvom det var måneskin var sigtbarheden kun ca. 15 meter. I retning af Popincourt Tilloloy stødte en stærk fjendtlig patrulje ved 23 - tiden på en tysk patrulje som befandt foran fronten, hvor II bataljon var i stilling.

Tyskerne skød mod den fjendtlige patrulje og skydningen bredte sig, fordi tyskerne frygtede et forestående angreb, men efter en 1½ times tid døde fægningen ud, uden at der var sket nævneværdige skader.

7.11.

Da sejren ved søslaget ved den chilenske kyst blev kendt ved 13 - tiden, stillede kampbataljonerne sig op på brystværnet for at udbringe et trefoldigt hurra for sejren. Det fik en komisk ende, fordi franskmændene troede det var tegn på et angreb, hvorfor forposterne, der lå i forlandet, hurtigt rejste sig og løb så hurtigt de kunne tilbage til deres egne skyttegrave.

11.11.

Fjendtlige flyverblade blev smidt ud over de tyske linjer med opfordring til faneflugt. Om aftenen - i stormvejr og måneskin - kom en melding om, at en 7 km. lang fjendtlig kolonne var på vej mod Dancourt. Men der fulgte ingen angreb.

12.11.

Straks om morgenen beskød tyskernes artilleri fjendens skyttegrave. Ilden blev kraftigt besvaret og rettet mod kirketårnet i Laucourt. En fjendtlig bataljon blev meldt under anmarch. Man ventede i spænding, for tyskerne kunne tydelig se lyssignaler til fjenden fra Roye. Men der skete ikke yderligere.

16.11.

Et kraftigt regnvejr satte ind, som betød meget vand i skyttegravene. Vandet forsvandt dog hurtig igen, og den 18.11. begyndte det at fryse.

19.11.

Et granatnedslag i I bataljons stabskvarter sårede 2.

20.11.

Regimentet blev for første gang vaccineret mod tyfus. Om aftenen så man igen lyssignaler fra Roye. Retningen blev fundet, og den viste sig at komme fra præsteboligen. En undersøgelse der fandt præsten fuldt påklædt i sin seng.

23.11.

Der blev konstateret lus, som hurtigt formerede sig og bredte sig til dækningsrummene og indkvarteringsstederne. Det betød oprettelse af aflusningsanstalter og at soldaterne skulle afluses så snart de gik i hvil og inden de tog på orlov. Fjendens beskydning af Laucourt tiltog og snart var alle huse i byens nordlige del beskadiget.

28.11.

Frivillige patruljer fra alle tre bataljoner blev i mørket sendt af sted mod fjendens linjer. Patruljen fra III bataljons 9. kompagni trængte ind i en fjendtlig skyttegrav og skød og stak alle dens soldater ihjel. Tre af angriberne blev såret og kun to nåede tilbage til egne linjer. En anden patrulje fra III bataljons 11. kompagni nåede frem til en stærkt besat fjendtlig skyttegrav, men et angreb på den blev beordret afblæst. En tredje patrulje fra I bataljons 1. kompagni trådte på tilbagevejen på en trædemine udlagt af tyskerne selv. Det krævede 3 sårede. Patruljen fra II bataljon trængte frem til en fjendtlig post i skoven ved vejen Laucourt Tilloloy og tog 4 fanger og dræbte 4.

1.12.

Der blev uddelt ros og medaljer til nogle af deltagerne i angrebene den 28.11. Regimentets helbredstilstand forbedredes, efter at der blev anlagt vaskerum bag fronten, hvilekvarterene beboelig indrettet og toiletforholdene i skyttegravene blev desinficeret.

10.12.

En patrulje fra II bataljons 5. kompagni angreb en fjendtlig post og dræbte 5 franskmænd. En mand fra patruljen blev svært såret, men blev bragt tilbage til egne rækker. Ligene af nogle franske soldater, som var blevet dræbt i kampene i oktober og som endnu lå i deres skyttegrav foran III bataljon, blev begravet. I anledning af julen ankom en sending velgørenhedsgaver med bl.a. undertøj. Det lettede opholdet i de våde og kolde skyttegrave.

17.12.

III bataljons stabskvarter i et jernbanevogterhus på strækningen mellem Roye Mondidier blev beskudt. Samtidig blev Laucourt og de tyske stillinger kraftigt beskudt af artilleri og infanteri. Et fjendtlig angreb på forposterne blev dog slået tilbage.

19.12.

Regimentet blev overraskende afløst kl. 7 om morgenen og marcherede via St. Gilles, Roye, Roiglise og Le Pave til Beaulieu-Ecuvilly. Marchen forgik i silende regn og soldaterne medbragte de pakker med velgørenhedsgaver de lige havde modtaget i anledningen af julen.

20.12.

Hviledag

Stillingskampe ved Cannectancourt, 21.12.1914 – 10.1.1915

21.12.

Afmarch via Genevy til Noyon, hvor regnen silede ned. Efter et hvil i den derværende dragonkaserne, marcherede man kl. 16 af sted igen til de nye stillinger. I bataljon via Chiry til Le Samel. II bataljon til Cannectancourt og III bataljon til Ville. Mgk forblev i Noyon.

22.12.

Regimentet rykkede i nye stillinger. II bataljon besatte stillingen overfor L' Ecouvillon Carmoy-Ferme, III bataljon stillingen ved L'Hoermont og regimentsstaben kom til Orval. Skyttegravene lå i skovkanten og var hugget ned i fjeldbunden. De var forholdsvis smalle og meget dybe. Dækningsrummene var rummelige men desværre ikke tætte. Stillingerne fandtes dog bedre end dem i Laucourt og fjenden forholdt sig almindeligvis rolig.

24.12.

Forbedringer på skyttegravene blev udført, dels blev de gjort bredere og dels blev dækningsrummenes tage tætnet. Bag fronten var der rigelig plads i huler, som blev gjort beboelige med senge og borde. Da disse huler var skudsikre fandtes ophold der ret behagelige. Kun var der problemer med røgen, som ikke ville trække op. Hen mod aften faldt temperaturen og det begyndte at sne. Fjenden skød overhovedet ikke juleaften, så denne kunne tilbringes festligt i dækningsrummene og i de bagved liggende huler. Der blev tændt juletræer og sunget julesange. Kun forposterne holdt vagt. De næste dage nød soldaterne det vinterlige landskab, som skjulte krigens ødelæggelser.

31.12.

Aftenen blev fejret i de enkelte kompagnier med tilbageblik på året der var gået og hvad det nye år ville bringe.

1915

6.1.

Januar begyndte med regnvejr, som betød, at mange dækningsrum styrtede sammen. Det blev først afhjulpet, da der den 6. januar ankom noget bølgeblik. Til beskyttelse af skyttegravene anvendtes skillerum af stål, som først blev anvendt ved I bataljon.

En patrulje på 14 mand fra 11. kompagni blev sendt på rekognoscering for at undersøge, hvilke franske enheder man lå overfor. Patruljen nåede frem til fjendens skyttegrave, hvor det kom til nærkamp med bajonetter og knive. Håndgranater indgik endnu ikke i tyskernes udrustning. Rekognosceringen lykkedes, men på tysk side blev 1 dræbt og 1 meldt savnet.

Efter rekognosceringen fulgte et kraftigt fjendtligt artilleriangreb på Cannectancourt. Det blev omgående besvaret og resulterede i at fjendens artilleribeskydning blev indstillet. For indsatsen under rekognosceringen blev der uddelt flere jernkors.

9.1.

II bataljon blev sendt til Passel og videre derfra til Noyon, hvor det gik i kvarter.

Slaget ved Soissons, 10.1. – 15.1.1915

10.1.

Kl. 08.30 marcherede II bataljon til Apilly og derfra videre med jernbane til Landricourt, hvortil man ankom kl. 13. Derefter marcherede man straks videre til Quincy-Basse og gik i kvarter. Kl. 17.30 var bataljonen marchklar i kvarteret og kl. 22.30 blev den sat i højeste marchberedskab. Trods fjern kanontorden forløb natten rolig.

11.1.

Kl. 05.30 marcherede II bataljon fra Quincy-Basse til Terny-Sorny og blev her anbragt dels i landsbyen og dels i nogle nærliggende huler. Kl. 23 blev bataljonen alarmeret og marcherede til Clamécy, hvor der skulle have været udleveret skanseværktøj. Men da det ikke var tilstede, måtte man grave skyttehuller i den lerede jord med de små spader.

12.1.

Først kl. 7 var skyttehullerne dybe nok til stående skydning. Bataljonen stod nu klar til at understøtte stormen mod Soissons. Kl. 12 stormede bataljonen – sammen med andre tyske tropper – frem mod de forreste franske stillinger. Efter en kort heftig kamp stormede tyskerne videre mod de franske stillinger og tog en del fanger. Tyskerne fortsatte fremad mod de bagerste franske stillinger, hvor de tog 730 franskmænd til fange og erobrede 4 maskingeværer og 1 minekaster. Tyskerne gravede sig nu ned og afventede förstærkning, som nåede frem kl. 15, hvorefter angrebet fortsatte. Kl. 17 nåede tyskerne de franske skyttegrave nord for Uisnehang, som blev indtaget og besat.

Under angrebet nåede 5. kompagni - som de første - de franske stillinger og led derunder svære tab. Bataljonen forblev i de erobrede stillinger indtil den 13.1., hvor den blev afløst.

13.1.

Kl. 3 blev II bataljon afløst og nåede Terny kl. 6 og blev der beordret videre til Margival. Her blev bataljonen kl. 13 beordret til at stå klar i kløften tæt ved det vestlige Le Pont og kl. 16 blev den sendt til Bray, hvortil man ankom kl. 17.30 og gik i alarmberedskab.

14.1.

II bataljon fik marchordre kl. 11.30 til Cuny. Her blev 5. og 6. kompagni – sammen med en deling jægere – kl. 14.45 beordret til angreb på et lille stykke skov 800 meter øst for Cuny. Angrebet lykkedes, der blev taget talrige fanger og 1 maskingevær blev erobret.

Slaget ved Soissons havde været en succes for II bataljon, men også kostet et tab på 365 personer.

6 officerer samt 104 underofficerer og menige var faldet,
7 officerer samt 220 underofficerer og menige var blevet sårede og
28 blev meldt savnet.

15.1.

II bataljon rykkede fra Braye til Margival og derfra til hulerne ved La Terriere-Ferme og indsat som reserve, men blev dog ikke sat ind mere. De følgende dage marcherede bataljonen til Margival og derefter til Quincy-Basse.

Stillingskampe ved Cannectancourt, 16.1. - 5.2.1915

18.1.

Ved en parade i Landricourt modtog II bataljon en tak fra kejseren for en fremragende indsats ved slaget for Soissons. Bataljonen blev derefter kørt i tog til Noyon, hvor man fik en heltemodtagelse og gik derefter i kvarter.

20.1.

Ved uddeling af et stort antal jernkors kunne II bataljon kun stille med 4 officerer og 563 mand. De følgende dage var bataljonen i hvil.

25.1.

II bataljon rykkede tilbage til de gamle stillinger ved Cannectancourt. For I og III bataljon var der ikke sket noget særligt i månedens løb.

5.2.

Regimentet blev afløst og tildelt en hviledag, som blev tilbragt således: Regimentsstaben og II bataljon i Beaulieu-les-Fontaines. III bataljon i Margny. I bataljon's 3. og 4. kompagni i Avricourt og 1. og 2. kompagni i Ecuville.

Stillingskampe ved Laucourt, 7.2. – 30.5.1915

7.2.

I og III bataljon samt mgk drog på afløsning ved Laucourt. II bataljon forblev foreløbig i Beaulieu og drog siden hen til Ercheu som reserve. Stillingerne de kom til var i fortrinlig stand.

Månedens forløb forholdsvis rolig. Fjendens artilleri beskød sukkerfabrikken i det vestlige St. Gilles, mens byen stort set ikke blev beskudt. Så her og i Roye fandt soldaterne adspredelse. Katedralen i Roye blev systematisk beskudt af fjenden.

De tyske sårede blev overført til reserve feltlazaret A i Omencourt, hvor også de døde fra lazarettet blev begravet. Bataljonernes indbyrdes afløsning skete på samme måde som ved første besættelse. Artilleriet var fulgt med regimentet og var placeret på banedæmningen ved Roye – Montdidier, hvor det dagligt skød og blev beskydt. Flyveraktivitet var endnu kun ringe på begge sider. Men tyskernes fotografiske iagttagelser kunne dog afsløre ændringer på den franske front. Marts måned begyndte som februar var endt med ro i stillingerne. Bataljonerne var 14 dage i stilling og derefter 7 dage i hvil i Ercheu. Tiden i hvil blev anvendt til fornødne reparationer, til eksercits, sport, skydning og undervisning i håndgranater som soldaterne efterhånden blev udrustet med. På de første håndgranater var sprængladninger sat på et træskæft og senere kom kuglehåndgranater. Selvom soldaterne kunne se lyskugler og høre kanonlarm fra fronten, var de dog sikre i deres hvilestilling.

9.3.

De den 7.3. nydannede 13. og 14. kompagni trådte sammen. 13. kompagni blev dannet af soldater fra 1. – 6. kompagni og blev underlagt II bataljon. 14. kompagni blev oprettet af soldater fra 6. – 12. kompagni og underlagt III bataljon.

16.3.

IX reservekorps, hvorunder det 163. Regimentet hørte, trådte an i området Frétoy-le-Chateau, Campagne og Beaulieu til en parade foran kejseren.

De efterfølgende dage blev soldaterne vaccineret mod tyfus og kolera. Forhindringerne foran skyttegravene blev forøget til 30 meter og lytteposterne fik også forøget hindringerne foran. Luseplagen tiltog og grupper af soldater, der drog til Champien for at blive afluset, blev et almindeligt syn. Også mus og rotter fik man i stillingerne ligesom i Laucourt.

18.3.

Ved undervisning eksploderede en håndgranat i hænderne på underviseren, som derved mistede begge hænder.

22.3.

Om aftenen hørte tyskerne kraftig larm fra de franske stillinger. Der lød råb og sang som fra fordrukne mænd. Med en tragt blev franskmændene spurgt, hvorfor de var så glade. Svaret var uforståeligt, så ved midnatstid råbte en tysker i en grammofontragt, at han ville komme ubevæbnet derover. Det første han traf, var en sovende fransk post. Den næste fortalte ham, at deres oberst havde spenderet et fad vin på grund af franskmændenes tapperhed.

Lyskugler og lysraketter blev nu hyppigt anvendt på begge sider. Franskmandenes udstyr havde dog en fordel frem for de tyske, fordi de tyske kugler lyste så snart de havde forladt lyskuglepistolen, mens de franske først lyste op et par sekunder efter, de var skudt af. Stemningen i stillingerne i det gode vejr var i øvrigt god, og man indrettede sig så behageligt som muligt. Foran dækningsrummene anlagde man små haver og inde i rummene pyntede man op med postkort og lignende. Da dækningsrummene ofte blev gennemskudt, begyndte man at anlægge nye. Disse blev gravet dybere ned og forsynet ovenpå med træstammer på kryds og tværs, hvorpå der blev lagt et lag stenskærver og oven på det hele et ordentlig lag jord. Materialet blev hentet om natten og bragt ud til de forreste stillinger. Laucourt blev således indrettet til hårdnakket forsvar og en forbindelsesvej fra Roye til Laucourt blev anlagt. Denne vej kom tyskerne til gode, da fransk artilleri øgede beskydningen i løbet af maj måned.

15.5.

De to nydannede kompagnier, 13. og 14. blev overført til et nyt regiment.

29.5.

Natten mellem den 29. og 30. blev den i stilling værende II bataljon afløst af I. og marcherede til hvil i Ercheu, hvor man tilbragte hviletiden i herligt sommervejr.

4.6.

Et uhyrligt tordenvejr med skybrud. Skyttegravene lignede styrtebade. Dækningsrummene blev oversvømmet, tremmebelægningen svømmede væk. Væggene styrtede sammen og ammunitionsdepoterne druknede. Trods det holdt soldaterne humøret oppe og vandrede barfodet rundt for at udbedre skaderne. De tyske patruljer konstaterede, at de franske stillinger var blevet forstærket.

Slaget ved Moulin sous Touvent, 6.6. – 5.7.1915

6.6.

Kl. 14.15 blev II bataljon sat i alarmberedskab og kl. 17 samlet ved Roiglise. Herfra blev de kørt i biler til Blerancourt, hvor det blev bekendtgjort, at franske styrker var brudt igennem de tyske linjer ved Moulin sous Touvant. Derfor blev bataljonen blev sendt dertil.

7.6.

II bataljon ankom til en kløft nord for Moulin kl. 5 og blev her heftigt og virkningsfuldt beskudt af fjendtlig artilleri. Derfor blev 5. og 8. kompagni beordret ind i stenhulerne ved Moulin og 7. kompagni i dækningsrum ved Dauber. I løbet af dagen tiltog fjendens ild, så et tysk modangreb blev udskudt. Hen imod aften afløste 6. og 7. kompagni de angrebne tyske styrker og 8. kompagni blev også sat ind. 8. kompagni måtte grave sig ned for at være lidt i dækning for den heftige fjendtlige beskydning.

De følgende dage blev tyskerne beskydt uafbrudt af artilleri og især minekastere. Bortset fra gensidige håndgranatangreb blev der ikke angrebet.

14.6.

Uden tilstrækkeligt forudgående artilleriforberedelse angreb tyskerne forgæves de franske stillinger. I angrebet deltog II bataljon dog ikke, men led meget under den franske gengældelse beskydning.

15.6.

Sent om eftermiddagen ændrede fjendens artilleribeskydning sig, som om et angreb var under forberedelse. Det dødtrætte 8. kompagni blev afløst af det 5.

16.6.

Kl. 3.30 begyndte et heftigt artilleriangreb, som kom til at gå ud over II bataljon. Det efterfølgende infanteriangreb nord for II bataljons stillinger blev slået tilbage. 5 franske officerer og 300 mand blev taget til fange. Kl. 16 begyndte franskmændene et fornyet angreb. Igen uden resultat.

18.6.

II bataljon blev afløst af en bataljon fra et andet regiment. 5. og 7. kompagni blev placeret i stenhulerne ved Moulin, mens 6. og 8. blev holdt i reserve.

19.6.

Om aftenen afløste 5. og 7. et par andre kompagnier. Mens fjendens artilleribeskydning aftog lidt, øgedes minekasterne deres aktivitet. Tyskernes arbejde med at forstærke og udbygge deres stillinger var besværlig på grund af manglende materiale og fjendens heftige beskydning. Som følge af opholdet i de trange fugtige jordhuler, fik soldaterne i løbet af et par dage svære tarmsygdomme. Da bataljonen tilmed var lusebefængt, betød det indtil 23. juni et tab for II bataljon på 20 døde, 19 svært og 38 let sårede, samt 78 indlagte på lazaretter og 38 på infirmerier.

23.6.

Et kraftigt regnvejr satte ind og fortsatte den 24. juni. Opholdet i de drivvåde stillinger uden dækningsrum udmattede folkene til det yderste.

25.6.

7. kompagni var så udmattet af sygdom, at det måtte afløses af 6.

26.6.

II bataljon blev afløst af en bataljon fra et andet regiment. Bataljonsstaben og 7. kompagni blev indkvarteret i Mondescourt – La Bretélle. 6. og 8. i Brétigny og 5. kompagni i Quiercy. Trods de forudgående strabadser kom II bataljons mandskab dog hurtigt til kræfterne igen, bl.a. fordi vejret slog om til strålende solskin.

5.7.

II bataljon tiltrådte IX reservekorps og blev kørt i biler til Ognolles, hvor indkvarteringen var dårlig og foregik i ødelagte bygninger.

7.7.

Ved en parade blev der uddelt et stort antal jernkors til II bataljon.

Stillingskampe ved Loucourt, 7.6. – 20.10.1915

Mens II bataljon havde haft en svær tid i Moulin, havde de to andre bataljoner tilbragt tiden i deres gamle stillinger, hvor tiden gik med patruljetjenester og med at forbedre stillingerne. Franskmændene var beskæftiget med de samme ting som tyskerne. Når det tyske artilleri skød uden at forrette skade hos fjenden, undlod disse at besvare ilden. I modsat fald svarede fjenden straks igen. I området nord for Arras havde fjendtlige angreb givet tyskerne store tab, uden at miste stillingerne. Tab andre steder bevirkede at regimentet måtte afgive en række officerer til andre enheder. Franske flyvere fløj uhindret lavt henover de tyske stillinger, idet man endnu ikke havde antiluftskyts, men kun almindelige feltkanoner til forsvar mod flyverne. I stillingerne gravede regimentet flere dybe brønde, som gav klart vand til de tørstende i de hede julidage. Den varme årstid forårsagede tordenvejr med kraftig nedbør, som oversvømmede skyttegravene. Dækningsrummene var dog sikret mod oversvømmelse af sikkerhedsskakte. Skyttegravene blev holdt pinligt rene. Væggene beklædt, skydetrinnene var lavet af træ og reoler i væggene indeholdt patroner og håndgranater. Der var opsat vejvisere og lavet rigeligt med undvigeveje.

Skyttegravens tilgangsveje var tilstrækkeligt dybe til, at afløsning kunne foregå om dagen.

To nye våben kom snart i anvendelse i den tyske hær, nemlig minekastere og giftgas. Minekasterne var i begyndelsen ret primitive men blev forbedret i krigens løb. Soldaterne blev meget kraftigt instrueret i giftgassens farlighed. Gasmasker fandtes endnu ikke, så ved gasangreb skulle soldaterne væde deres lommetørklæde og holde det foran mund og næse. Regimentet oplevede dog først giftgasangreb senere i krigens forløb. Byerne Laucourt og Roye blev dagligt beskudt af fjendtligt artilleri. Beskydningen blev tilsyneladende ledet fra klokketårnet i Marquivillers, som tyskerne derfor fik skudt i ruiner. Det tyske artilleri havde anbragt sin observationspost i rådhusårnet i Roye. Det blev heftigt beskudt af fjenden uden at blive ramt.

Franskmændene skød systematisk granater foran tyskernes stillinger, så der opstod dybe kratere. Disse gravede de så sammen, og på den måde lykkedes det dem – trods tysk artilleribeskydning – at komme tættere på de tyske stillinger. De blev dog senere tilbageerobret af tyskernes patruljer. For den bataljon som var i hvil, blev der bl.a. arrangeret koncerter og den vante dagligdag fortsatte en rum tid endnu.

20.10.

Det 163. regiment blev afløst og forlod nu godt udbyggede stillinger og en egn, hvor de nu havde opholdt sig et års tid. Inden afgang blev der afholdt en mindehøjtidelighed for de 31 regimentskammerater, der var begravet på Laucourt kirkegård. Udover dem var der også begravet soldater fra regimentet på kirkegården i Roye og ved vejen til Carrepuis. Soldater der var døde på feltlazarettet var begravet på Omencourt kirkegård.

Efter afløsningen marcherede regimentsstaben og I bataljon til Fréniches. II til Frétoy le Chateau og Rezavoine og III bataljon samt mgk til Flavvy-le-Melkeur og Rouvrel.

Stillingskampe ved Artois, 25.10.1915 – 20.2.1916

25.10.

Tidligt om morgenen forlod regimentet provinsen Picardie og marcherede til banegården i Apilly hhv. Baboeuf. Herfra fortsatte man i løbet af eftermiddagen med tog via Chauny, Laon, Sirson, Aulnoy, Valenciennes og Douai til endestationen. Den var for II bataljon Sénin-Liétard, for I og III bataljon Drocourt og for regimentsstaben og mgk Pont-de-la-Deule. Fra banen marcherede man i regnvejr og ad mudrede veje til indkvarteringsstederne i Courcelles og Dourges. Hele natten og de efterfølgende dage hørtes kanontorden og sås lyskugler fra vestlig retning. Da det blev lyst, så man for første gang kæmpestore kulbjerge, kulminer, skorsten der ragede op og ens udseende arbejderboliger. Området de kom til hed Loos og var fladt, kun mod vest steg terrænet op mod Loretto højderne. Det var en langstrakt bjergryg, hvis sydside var bar og mere stejl end den nordlige skovbevoksede del. Området havde stor militær betydning og besiddelsen af højderne var afgørende for Frankrigs skæbne. Derfor skulle højderne holdes under alle omstændigheder. Regimentet lå bag slagmarken øst for Loretto højderne. Her blev man et par dage og var klar til at gå i alarmtilstand, men der skete dog intet. I det fjerne kunne man høre uafbrudt heftig kamplarm, men da regimentet lå uden for den egentlige kampzone, blev det ikke beskudt og heller ikke overfløjet af fjendtlige flyvere. Dagligdagen gik med vedligeholdelse af udstyret og øvelser i kastning af håndgranater.

28.10.

Gårdsdagens fjendtlige tiltagende artilleribeskydning udviklede sig til trommeild mellem kl. 4 og 6. Regimentet var forberedt på alarm.

29.10.

Dele af regimentet blev flyttet til Gallaumines og Méricourt-Corons. Resten, dvs. 6. kompagni og mgk til Moyelles-Sous-Lens. De nævnte steder var stort set forladt af indbyggerne og husene stod tomme. Regimentet indrettede sig i deres nye kvarter, men umiddelbart efter kom der ordre til at indrette en stilling mellem jernbanen Eleu-Lens og vest- og sydkanten af Fabariusbjerg.

Arbejdet blev straks påbegyndt men blev hovedsageligt udført om natten. I begyndelsen opdagede franskmændene ikke tyskernes arbejde. Senere, da arbejdet blev opdaget, blev det regelmæssigt beskudt med schrapnel granater, som en enkelt gang forårsagede større tyske tab.

31.10.

På Fabariusbjerget oplevede kompagniet i retningen mod Viny, at se tyske soldater slå fjenden i dens skyttegrave i første angreb. 5 franske modangreb mislykkedes alle.

4.11.

I bataljon blev underlagt et andet regiment og gik i kvarter i Avion. Det resterende regiment 163's opgaver var i hele november besværliggjort af kraftigt regnvejr og at grundvandstanden var høj. Skyttegrave og dækningsrum blev hurtigt og konstant fyldt med vand, ligesom soldaternes tøj blev gennemblødt og snavset. Som opmuntring blev soldaterne tildelt rom og cognac. Da efterårstågen indtrådte, kunne skansearbejdet udføres om dagen så mandskabet kunne sove om natten. Soldaterne der ikke var i skanserne eksercerede og øvede håndgranatkastning. Efterhånden som arbejdet skred frem, blev der oprettet badefaciliteter og et bibliotek. I december begyndte det dårlige vejr igen og meget af det der var bygget op, blev ødelagt.

4.12.

Skansearbejdet blev beordret indstillet. Regimentet blev afløst og fik et par dages hvil.

8.12.

Regiment 163 afløste et andet og gik i stilling på Cieszler højderne. Her var skyttegravene ubeskriveligt våde og snavsede. Dækningsrum var dårligt nok tilstede og at ligge ned og sove var umuligt. I de nye stillinger kom III bataljon til de forreste linjer. II i beredskabsstilling og I bataljon i Uvion som reserve. Området mellem fronterne var oversået med vandfyldte granatkratere og i ingenmandsland lå endnu døde fra de forudgående hårde slag. De blev dog alle bjerget, idet fjenden forholdt sig rolig. Den forreste bataljon havde nok at gøre med skansearbejdet. Som brystværn anvendtes sandsække og pga. det våde vejr og fugten havde soldaterne altid kolde ben og fødder. Bataljonen i beredskab sørgede for at forsyningerne nåede frem til de forreste stillinger, hvilket var yderst vanskelig på grund af det plørede føre. Maden skulle hentes i Givenchy, som lå under kraftig artilleribeskydning. Artilleribeskydning mellem de to fronter forekom dagligt, hvorimod der for infanteriet - i den våde tid - herskede en form for borgfred mellem de to fjender. En egentlig forbrødringsfest blev det dog aldrig til, kun en slags overenskomst om ikke at skyde om formiddagen og heller ikke under afløsning.

Tyske og franske soldater kunne således stige ubeskudt op af skyttegravene og begive sig bagud, ligesom afløserne kunne gå ubeskudt over det åbne land til stillingerne. Men da skanserne senere blev tømt for vand forsvandt ”borgfreden”.

24.12.

Juleaften forløb rolig. Beredskabstropperne og dem i hvil holdt julefest sammen med juletræ og julesange.

31.12.

Nytårsaften forløb livlig, og ved midnatstid begyndte et heftigt skyderi, der udløste alarm hos regimentet, som snart efter stod marchklar.

1916

Året begyndte roligt, vejret var tåleligt og tjenesten i skyttegravene og i kvartererne var som altid reguleret. Fjenden beskød Avion og især Lens mere end hidtil. Udover artilleri blev der nu fra begge sider skudt med miner. For infanteristerne var minerne mindre farlige end artilleriet, fordi miner havde længere flyvetid og forårsagede meget larm under flyvningen. Det gav mere tid til at søge dækning. Der blev fremskaffet flere sandsække for at forstærke skansernes brystværn. Landsbyen Givenchy-en-Gohelle var en ruindyng. Af og til blev tyskerne beskudt med giftgasgranater. Dog endnu ikke regimentet. På grund af faren for gasangreb, blev det påbudt altid at medbringe gasmasken. Maskens tilpasning til soldaten blev ihærdigt afprøvet, især blandt dem der havde skæg og bar briller. Håndgranater og geværgranater blev tilført regimentet i stort omfang. Til bataljonerne blev der tilknyttet en observationsofficer, hvis opgave var at iagttage og indberette begivenheder ved fjenden.

26.1.

III bataljon lå i beredskab i byen Avion. Den og dens omegn blev kraftigt beskudt af fjendtligt artilleri. Beskydningen kostede både døde og sårede.

28.1.

Et regiment ved siden af det 163. angreb og erobrede fjendens skyttegrave. Tyskernes udbytte blev 260 fanger og 5 maskingeværer. 163. regiment kom til at lide tab under angrebet, idet regimentet blev beskudt af fjendtligt artilleri.

I stillingerne blev der arbejdet hårdt, men kraftig regn og mudder gjorde, at en dags arbejde næsten var umulig at se den næste. Trods 16 måneders stillingskrig med hårde kampe var det ikke sket afgørende fremskridt i krigsførelsen på Vestfronten til Tysklands fordel.

I begyndelsen af februar faldt der sne, som pga. frostvejret blev liggende.

Fjendens stillinger lå højere end tyskernes og havde derfor store fordele med hensyn til observation af modpartens bevægelser. Derfor var det særdeles vigtigt for tyskerne at indtage fjendens stillinger. Et større angreb blev grundigt forberedt og regimentet sørgede for at få rigeligt med forsyninger fremskaffet til de forreste linjer. Det var første gang regimentet skulle storme samlet frem fra skyttegravene. Deres angrebsmål var de fjendtlige stillinger på den højeste del af Cieszlerhøjderne øst for Souchez.

Stormen på Cieszler højderne, 21.2.1916

21.2.

Om morgenen blev tropperne samlet i de forreste stillinger og fjenden forholdt sig rolig hele formiddagen. Kl. 14 blev det tyske angreb indledt med en kraftig beskydning af fjendens forreste linjer med artilleri, miner og tågegranater. Beskydningen blev straks besvaret. Kl. 17.45 blev tyskernes bombardement forlagt længere bagud og tropperne gjorde sig klar til at forlade skanserne, hvilket skete kl. 18. Under angrebet indtog tyskerne fjendens stillinger og indrettede dem til forsvar og forbandt de nye stillinger med de forladte. I løbet af natten tog tyskerne en del fanger som befandt sig i de sønderskudte dækningsrum. De vigtige Cieszler højder var i tyskernes besiddelse. Regimentets indsats den dag var sammenlignelig med slagene ved Elincourt, Soissons og Moulin-sous-Touvent. Angrebet kostede tyskerne:

43 dræbte og

160 sårede.

Tyskerne tog 261 franskmænd til fange og erobrede 4 maskingeværer, mange geværer samt en mængde ammunition. Tyskernes nye stillinger blev udbygget og fransk artilleribeskydning ramte især tyskernes tidligere stillinger. De nye stillinger var tørre og lette at forsvare. Tyskerne beherskede nu området vest for Souchez og havde overblik over fjendens bagland.

22.2.

II bataljon afløste nogle af kompagnierne, der havde været i kamp dagen før. Fjendens beskydning var begrænset.

23.2.

Fjenden forstærkede sine forsvarslinjer og der foregik ingen beskydning af tyskernes forreste linjer.

24.2.

III bataljon blev afløst af en bataljon fra en andet regiment og trak i kvarter i Avion og Sallaumines.

I hvil i Douani, 25.2. – 23.3.1916

25.2.

De 43 dræbte tyskere fra slaget den 21. februar blev begravet i Avion. II bataljon blev afløst og drog i kvarter i Avion og Sallaumines som III bataljon forlod. III rejste med tog fra Billy-Montigny til Douai og fik her kvarter på kasernen i Caur.

26.2.

II bataljon fulgte også til kasernen i Caur og blev indkvarteret der.

27.2.

I bataljon ankom til Caur og blev indkvarteret blandt byens borgere. Regimentet var nu i reserve og tilbragte tiden i Douni med eksercits og vedligeholdelse af udstyret. Fritiden fejredes i byens forlystelser. Bataljonerne fik tilført suppleringsmandskab, så de hver nåede op på 800 mand.

5.3.

På kasernepladsen i Caur blev der uddelt et antal jernkors. De følgende dage forløb rolig. Kun den vedvarende fjerne kanontorden og lyskugler på den vestlige aftenhimmel vidnede om krigen.

Stillingskampe ved Vimy højen, 23.3. – 20.5.1916

23.3.

Hviletiden var slut. Fire uger var fløjet af sted og regimentet begyndte afløsningen af et andet regiment. III bataljon drog af sted som den første til Billy-Montigny og marcherede derfra via Sallaumines, Avion og La Coulotte til Givenchy-en-Gohelle og derfra til skyttegravene, hvor man ankom kl. 1.30 næste morgen. Afsnittet var væsentligt bedre end de tidligere stillinger, men da tøjvej satte ind og der ofte kom regnbyger, blev også de nye stillinger dårlige. Fjenden overfor var nu - for første gang - englændere.

I modsætning til fransk artilleri – der skød helt uberegneligt døgnet rundt - skød englænderne kun sjældent om formiddagen og altid mod markante punkter som vejkryds, enkelte huse, jernbaneoverskæringer og byers adgangsveje. De engelske soldater var også mere standhaftige end franskmændene, som næsten altid forsøgte at undgå nærkamp.

24.3.

II bataljon gik i beredskabsstilling.

26.3.

I bataljon ankom til Sallaumines og gik i hvil.

Kampområdet var i overfladen mudret lerjord og undergrunden hvide kalksten. Mellem fronterne var jorden fyldt med granatkratere. På afstand lignede kraterne hvide pletter og skyttegravene hvide streger i landskabet.

I fritiden forarbejdede tyskerne små genstande af kalksten som souvenirs til hjemmet. Fjenden forholdt sig rolig. Artilleriet skød kun lidt og minekasterne lidt mere. I klart vejr var de engelske flyvere i luften hele tiden. I slutningen af marts fik regimentet tilført yderligere mandskab, så det kom op på fuld krigsstyrke. Byerne Uvion og Sallaumines var forladt af indbyggerne, og blev gjort beboelige af soldaterne. Madforsyningerne var så rigelige, at soldater på orlov kunne få mad med hjem til deres familie. Ligesom englænderne forsøgte tyskerne at grave sig ind under modpartens stillinger, for at kunne springe modpartens stillinger i luften.

5.4.

Indgangen til et dækningsrum blev truffet af en fjendtlig mine. I rummet var der 12 soldater, som med besvær efter nogen tid blev gravet fri.

7.4.

En fjendtlig mines eksplosion fik de tyske stillinger til at ryste, men der opstod ingen skader. I Givenchy var 6 køkkener færdige i skudsikre rum, så varm mad hurtigt kunne fremstilles til frontsoldaterne. Samme sted blev der også oprettet en telefoncentral og sikringskældre for kompagnierne i beredskab.

11.4.

Svær fjendtlig beskydning med artilleri og miner gav flere fuldtræffere. Nogle skyttegrave blev totalt ødelagt og et dækningsrum, som havde et ca. 6 meter tykt jorddække, fik 5 fuldtræffere og brød sammen. Dog uden tab hos tyskerne. 3000 granater og miner mod fjendens artilleristilling fik bragt denne til tavshed.

14.4.

Tyskerne bragte for første gang en dynamitladning til eksplosion i en underjordisk mine. Om dagen så man ikke meget til det engelske infanteri, men vovede tyskerne sig op over brystværnet, blev disse beskudt af engelske skarpskytter. Ligesom englænderne havde – og benyttede - tyskerne også periskopspejle. Disse gav dog kun et begrænset udsyn, hvorfor observationer op over brystværnet fortsat var nødvendige. Englænderne var for det meste forsynet med flade stålhjelme, mens tyskerne endnu anvendte felthuer som hovedbeklædning.

17.4.

Natten til den 18. hørte tyskerne sagte arbejde ved fjendens forhindringer. Det viste sig at være 50 camouflerede englændere, som kun var lidt synlige når de arbejdede. Tyskerne stillede et par maskingeværer op, og idet de oplyste fjendens soldater åbnede maskingeværene ild. De engelske soldater flygtede, og de sårede blev liggende foran fronten. De blev dog senere hentet tilbage til egne stillinger. Efter skudepisoden blev der helt stille.

18.4.

Kl. 23.30 lød en meget kraftig eksplosion foran de tyske stillinger. Englænderne havde forregnet sig og havde sprunget en af deres egne skyttegrave i luften. Regimentets 11. kompagni lå i nærheden af eksplosionsstedet og 3 mand derfra blev levende begravet af jordmasserne fra eksplosionen.

20.4.

Kl. 19.30 bragte regimentet en stor ladning sprængstof til eksplosion i en gang gravet hen under de engelske stillinger. En halv time forud kastede 11. kompagni en mængde håndgranater mod de engelske stillinger, og i forventning om et forestående angreb var fjenden parate i skyttegravene. Eksplosionen frembragte et 10 meter dybt krater med en diameter på 50 meter og fik fjendens skyttegrave til at styrte sammen i 50 meters længde. 1,85 tons dynamit havde gjort sin virkning. Kun fjenden led tab ved eksplosionen.

22.4.

II bataljon var gået i stilling, og 6. kompagni besatte og befæstede et krateret og lagde forhindring ud omkring krateret der var fremkommet den 20.4.

26.4.

I bataljon fik ordre til at rykke frem til krateret fra den 20. april og udbygge dets vestside til forsvar. Opgaven blev udført af 3. kompagni og i løbet af den først nat lykkedes det – hjulpet af 11. kompagni - at forstærke stillingen, idet fjenden kun forstyrrede arbejde ganske lidt.

29.4.

Det lykkedes en tysk patrulje at snige sig ubemærket ind i en engelsk skyttegrav, hvor den opdagede indgangen til en underjordisk mine, som tyskerne senere sprængte i luften. Under fjendens vedvarende artilleribeskydning opdagede tyskerne at englænderne nu anvendte sværere skyts. Det var formentlig 18 eller 22 cm. granater, men størrelsen kunne ikke fastslås fordi der ingen blindgængere kom. Ved affyringen lød et ordentlig kortvarig brag som afveg fra skud af andre kalibre. Ved nedslaget fløj knivskarpe sprængstykker ud over et stort areal.

3.5.

Det blev observeret, at englændernes forreste linjer var stærkt besat. Samtidigt kredsede dets flyvere over kraterstillingen fra den 22. april og snart blev det kraftigt beskudt. Beskydningen varede hele formiddagen men blev indstillet om eftermiddagen. Men kl. 16 begyndte et større fjendtligt artilleribombardement igen, som varede flere timer. Kl. 18.15 slog en 38 cm. engelsk granat ned tæt på de tyske stillinger og i et kvarters tid fulgte flere granater med 2 minutters interval. Granaterne var afskudt fra egnen ved Loos. Kl. 18.30 blev der helt stille og kl. 18.45 blev stilheden brudt af kraftige rystelser og ildsøjler der steg op fra to kratere englænderne havde sprængt 20 meter foran tyskernes stilling.

Tysk artilleri begyndte straks beskydningen af fjendens stillinger. II bataljon var kampklar i deres stillinger, men et angreb udeblev. Fjendens heftige artilleribeskydningen – dog med mindre kalibre - fortsatte til kl. 21.15 og aftog derefter for helt at holde op kl. 23. Englænderne havde intet terræn vundet under dagens bombardement, men det kostede tyskerne 6 døde og 6 sårede.

4.5.

Kl. 18 begyndte englænderne et kraftigt mineangreb, som beskadigede de forreste tyske stillinger og erobrede et tyskbesat krater. Mellem kl. 22 og 24 forsøgte englænderne 3 gange at angribe stillingen, hvor 8. kompagni lå og alle gange blev angrebet slået tilbage.

5.5.

Kl. 3.30 gik 8. kompagni til angreb og fik - efter svære kampe - generobret krateret, de havde mistet dagen før. Den gensidige artilleribeskydning var begrænset indtil kl. 16, hvor englænderne iværksatte en kraftig beskydning med artilleri og minekastere. Også deres 38 cm. kanon var i aktivitet. Kl. 21.15 blev fjendens beskydning rettet mod Givenchy og Vimy bjerget. Et engelsk angreb kl. 21.20 mod et naboregiment blev slået tilbage. 5. og 8. kompagni havde haft en svær dag, som kostede dem 3 døde og 5 sårede.

De næste dages kampe ændrede ikke på de kæmpendes stillinger, men kampene krævede mange døde og sårede.

10.5.

Kl. 22 ramte en fjendtlig granat III bataljons stab i Avion og sårede 5 soldater.

11.5.

III bataljon afløste I, som gik i hvil i Gallaumines. I tiden indtil den 15. maj skete der intet af betydning, udover at der blev uddelt jernkors.

15.5.

II bataljon afløste III.

Kl. 22.30 lød den hidtidig kraftigste eksplosion i Vimy højderne. Englænderne havde bragt 3 kraftige sprængninger til eksplosion foran et par naboregimenter. Et tysk besat krater blev kastet til og kun 2 overlevede. Krateret blev hurtigt besat igen af tyskere, men et engelsk angreb fik tyskerne til at fortrænge. Tyskernes samlede tab den dag var 5 døde, 7 begravede under eksplosionen og 23 sårede.

De daglige engelske meget kraftige minesprængninger gik efterhånden de tyske styrker på nerverne. Vimy højderne, som regimentet med flere holdt besat, kun kunne holdes, hvis de kunne erobre de engelske stillinger på Vimy højderne. Et tysk angreb blev besluttet og i al hemmelighed særdeles godt forberedt.

I dagene før angrebet, fastsat til den 21. maj kl. 21.46, blev al mulig ammunition bragt til depotet i Givenchy. Angrebet skulle foretages af 17. reservedivision og ske på tre afsnit. Den nordlige front skulle bl.a. bestå af 2 bataljoner fra det 163. infanteriregiment. Regimentet var stillet afløsning i udsigt, så snart angrebet var forbi. Vejret havde været meget vekslende, men klarede op da angrebstidspunktet nærmede sig.

Stormen på Vimy højen, 21.5.1916

21.5.

Kl. 5.30 var tropperne klar, dvs. fra regiment 163: I bataljon samt 5. kompagni som stormtropper og med 8. kompagni som reserve for stormkommandøren. II bataljons stab samt 6. og 7. kompagni som reserve for regimentet. III bataljons stab samt 9. og 10. kompagni som brigadereserve i stilling ved La-Coulotte. 11. og 12. kompagni i alarmberedskab i stilling i Callaumines. Kl. 17.40 begyndte tyskerne beskydning med artilleri og minekastere samt opbygningen af en gasvæg foran de engelske artilleristillinger. En enorm mængde giftgasgranater blev skudt af. Det fik fjendens beskydning til at aftage. Lidt senere vendte vindretningen og drev gassen tilbage over de tyske stillinger. Her forårsagede giftgassen, at tropperne, der blev ramt, fik vand i øjnene og klorsmag i munden, så gasmasker måtte tages på. Det engelske artilleris beskydning begyndte igen, og blev meget kraftig fra kl. 21.35. Præcis kl. 21.46 styrtede tyske stormtropper ud af skyttegravene og få minutter efter nåede de første tyskere de engelske skyttegrave. De følgende timer blev der udkæmpet hårde nærkampe, hvor også håndgranater blev anvendt. Flere erobrede engelske skyttegrave blev forgæves forsøgt generobret. Hele Vimy højderyggen var nu i tyskernes besiddelse.

22.5.

Så snart det blev lyst, begyndte engelsk artilleri beskydningen af tyskernes erobrede stillinger. Beskydningen som blev besvaret af tyskerne fortsatte hele dagen. Under angrebet den 21. maj havde tyskerne erobret 4 maskingeværer, 5 minekastere, talrige geværer og ammunition. Endvidere havde de taget 5 officerer og 44 mænd fange. I og foran skyttegravene lå 240 døde englændere. Tyskernes tab var 1 officer og 43 mænd var faldet. 108 var blevet såret og 11 meldt savnet. Sent på eftermiddagen og først på aftenen blev stormtropperne afløst af III bataljon. Afløsningen var besværliggjort af heftigt engelsk artilleriangreb.

23.5.

I de sene eftermiddagstimer øgede englænderne deres artilleribeskydning til trommeild og kl. 21 bemærkede tyskerne stærke bevægelser i en del af fjendens forreste rækker. Et forventet engelsk angreb kom kl. 22. Det blev dog afvist efter hårde nærkampe mand mod mand og med brug af håndgranater. Kampene bølgede frem og tilbage og endte først kl. 4 næste morgen, mens artilleribeskydningen fortsatte til om eftermiddagen næste dag.

Angrebet kostede tyskerne 43 faldne og 102 sårede. Også englænderne havde haft svære tab. Talrige engelske døde lå i de tyske stillinger.

24.5.

Dagen forløb roligt i forhold til de foregående. De sårede blev bragt til feltlazarettet i Senin – Lietard og de døde begravet på kirkegården i Sallaumines.

De næste par dage indtraf afløsningen for regimentet, men inden regimentet forlod denne blodbestænkte egn for aldrig at vende tilbage, deltog soldaterne i begravelsen af de faldne på kirkegården i Sallaumines.

Hvil nordøst for Douni, 27.5. – 26.6.1916

27.5.

II bataljon blev transporteret med tog fra Billy-Montigny til Waziers ved Douai

28.5.

De to andre bataljoner blev flyttet. I bataljons stab samt 1. og 2. kompagni ankom til Raches og III bataljon til Ponte-de-la-Deule. Regimentsstaben, 3. og 4. kompagni samt mgk kom til Frais-Marais. Indkvarteringen var god og vejret var skønt og varmt. De første dage gik med reparation af udrustningen.

Efterfølgende blev formiddagene brugt til militærtjeneste, bl.a. uddannelse i de engelske maskingeværer der var blevet erobret den 21. maj. Eftermiddagene gik med allehånde sport. Fritiden blev anvendt i Douni. En stor del af regimentet drog på orlov i hjemmet. Det foregik med tog fra jernbanestationen i Douai til Lille, hvorfra hurtigtog kørte de orlovsrejsende videre.

Efter få dage blev I og II bataljon beordret på skansearbejde hos tropperne i forreste række. I bataljon kom til Sallaumines og II til Billy-Montygnny og Avion. Arbejdet var organiseret således at 3 kompagnier var på skansearbejde og 1 var i hvil.

7.6.

Et meget kraftigt uvejr med regn besværliggjorde skansearbejdet.

10.6.

Regnen styrtede så kraftigt ned, at skansearbejdet måtte indstilles.

11.6.

Regnen fortsatte med at sile ned. Der blev afholdt parade og uddelt jernkors. Regnen fortsatte de næste dage og bevirkede at folkenes drivvåde tøj efter nattens arbejde ikke kunne tørres.

15.6.

III bataljon marcherede til Douai, hvor de sammen med andre tyske troppenheder skulle danne spalier for den tyske kejser, som ankom til banegården kl. 9. Hans besøg sluttede ved middagstid, hvorefter bataljonen marcherede tilbage til Pont-de-la-Deule.

16.6.

I bataljon ankom igen til sit hvilekvarter.

17.6.

Natten mellem 17. og 18. juni gik II bataljon på skansearbejde for sidste gang. 6. kompagni gravede 3 soldater ud i krateret, der blev udslettet den 15. maj. Gravearbejdet foregik i mørket, i silende regnvejr og med fare for at blive skudt.

18.6.

De 3 soldater, der var fundet dagen før, blev begravet på Sallaumines kirkegård. Efter begravelsen marcherede II bataljon tilbage til det tidligere kvarter i Waziers. Nu var regimentet samlet igen og overgik til reserve for hæren.

20.6.

1 underofficer og 7 mand fra 6. kompagni ledte forgæves efter flere dræbte i krateret fra den 15. maj.

Trods det, at der dagligt og vedvarende hørtes larm fra slagmarken, ænsede soldaterne det næppe, selv om de kendte til larmens farlighed.

26.6.

Fra den 21. juni var kamplarmen tiltaget til hidtil uhørt styrke og dagen efter blev bekendtgjort at et bombardement ved Somme var i gang og et storangreb var ventet. Al orlov blev inddraget og den 26. juni kl. 22.30 blev regimentet alarmeret.

Slaget ved Somme (første indsats), 29.6. – 14.8.1916

29.6.

Kl. 5 skulle regimentet være marchklar til indstigning i jernbanen.

Kl. 12.30 drog I bataljon af sted fra Raches. Kl. 13 fulgte II bataljon fra Douai, og III bataljon kl. 13.30 fra Pont-de-la-Deule. Kl. 14 drog regimentsstaben og mgk afsted fra Douai. Alle med retning mod Cambrai-Boyelles. I Croisilles blev regimentet læsset af. Her gik II og III bataljon i kvarter, mens I bataljon marcherede til St.-Legar.

1.7.

Kl. 11.30 marcherede II og III bataljon af sted fra Croilles mod slotsparken i St.-Leger for at samles med I bataljon kl. 12 til parade. Efter den gik I og II bataljon samt regimentsstaben i kvarter i Croisilles klar til alarm.

Kl. 17.30 kørte III bataljon af sted på 30 lastbiler via Ervillers og Comiécourt til Achiet-le-Grand og nåede uskadt frem, selvom de var blevet beskydt af fjendens artilleri under turen. I Achiet-le-Grand fik man udleveret håndgranater og marcherede derefter via Achiet-le-Petit til Pusieux-au-Mont for at stå til rådighed for et andet regiment, og blev her beordret i stilling på begge sider af vejen Pusiur-Serre, hvortil man ankom kl. 22.

Stillingerne var under konstant beskydning. Kl. 23 blev 10. og 12. kompagni beordret til at bringe forsyninger frem til de forreste kæmpende tropper, som lå under heftig beskydning. Det kostede 10. kompagni 4 dræbte og 6 sårede.

2.7.

I og II bataljon blev alarmeret kl. 16.15 i deres kvarter i Croisilles og marcherede til St. – Leger, hvorfra begge bataljoner og staben kl. 18.30 blev kørt i biler via Vaux-Frémicourt til Beaulencourt, og derfra videre til fods til Flers, hvortil man ankom kl. 23. I Flers blev der udleveret håndgranater og kraftigt værktøj til skansearbejde i skoven ved Bazentin - le - Petit.

III bataljons 10. og 12. kompagni blev trukket tilbage til stillingen ved vejen Pusiur-Serre, og 9. og 11. kompagni blev sat til at transportere forsyninger frem til de forreste linjer.

3.7.

I bataljon marcherede kl. 4.45 fra Flers til ca. 1 km. øst for Poziers, hvor de afløste dele af andre regimenter. Straks efter ankomsten blev arbejdet påbegyndt med at udbygge skanserne og lave dækningsrum uden nævneværdig forstyrrelse af fjendtlig artilleri. Ved mørkets frembrud rykkede bataljonen af sted mod sydspidsen af skoven ved Mametz, og skulle der – sammen med et kompagni fra et andet regiment – besætte og holde et frontafsnit på 2,6 km. Turen dertil var besværlig fordi adgangsvejen var fuld af mudder og lå under konstant artilleribeskydning. Desuden bar de udover deres feltudrustning flest mulig håndgranater og materiale til bygning af dækningsrum.

II bataljons 6. og 8. kompagni samt en del af 5. kompagni marcherede fra Flers til stillingerne vest for landsbyen Bazentin-le-Petit. Den resterende del af bataljonen var forsinket på grund af en punktering. Derfor blev bataljonens afsnit kun tyndt besat og en udbygning af stillingen var foreløbig udelukket.

III bataljon udbyggede stillingen ved vejen Pusiur-Serre i dagtimerne og bragte forsyninger frem til de forreste linjer om aftenen.

Regimentets kommandopost var syd for vejen Martinpuich Contalmaison.

4.7.

I bataljon ankom til deres frontafsnit kl. 5. På frontafsnittet var de 600 meter helt uden skyttegrave og resten var stærkt beskydte grave, nogle steder kun med knæhøj dybde og andre steder en dybde på op til 1 meter. Om formiddagen var det gråvejrs og om eftermiddagen regnede det uafbrudt, så skyttegravene blev fyldt med vand og mudder, hvilket besværliggjorde færdsel i afsnittet.

Den kraftige fjendtlige artilleribeskydning bevirkede, at bataljonens stilling blev delt i to, og mellemrummet blev kraftigt beskudt, så forbindelsen mellem de to afsnit blev næsten afbrudt.

I begyndelsen så man ikke noget til det engelske infanteri.

Bataljonens 3. og 4. kompagni observerede livlige fjendtlige bevægelser i lavninger foran deres stillinger.

De så, at englænderne anbragte et maskingevær, to kanoner og nogle minekastere i stilling i et lille skovstykke. Tysk artilleri beskød den fjendtlige stilling og drev dem væk. Det tyske artilleris skydning var begrænset på grund af mangel på ammunition, mens det englænderne fyrede løs med tiltagende styrke på hele regimentets udstrækning, dog især på afsnittet hvor 4. kompagni lå. 6. kompagni blev sendt til undsætning, men det lykkedes kun få soldater at nå frem. Resten af 6. kompagni rykkede til Mametz skoven for at understøtte 3. kompagni. Ved middagstid aftog englændernes beskydning, men tiltog igen kl. 15, hvor især området ved 4. kompagni led svære tab. Den kraftige regnvejrs oversvømmede dækningsrummene og umuliggjorde ophold deri, så de tyske soldater manglede beskyttelse mod den fjendtlige maskingeværild. Tysk artilleri besvarede så godt som slet ikke ilden.

Kl. 20 åbnede englænderne trommeild mod hele fronten, hvor regiment 163 lå.

Kl. 22.30 holdt 4. kompagni endnu sit afsnit besat, men snart blev forbindelsen til de andre kompagnier afbrudt.

II bataljon havde afgivet 6. kompagni til støtte for I bataljon. 5. og 7. samt dele af 8. kompagni – som nu alle var nået frem til fronten - blev afgivet til et andet regiment og sendt til fronten ved sydkanten af Mametz skoven, hvor de transportererede ammunition frem til de forreste tropper.

For III bataljon forløb dagen roligt. Kl. 19 blev bataljonen beordret til rådighed for et reservekorps og skulle være klar til afgang i Achiet – le – Petit mellem kl. 21 og 22.

5.7.

1. kompagni blev skånet for engelske angreb, fordi det lå adskilt fra andre kompagnier af en højderyg. Kompagniet forsøgte at grave en 400 meter lang forbindelsesgang til et nabokompagni. Det blev opdaget af englænderne, som straks begyndte en voldsom artilleribeskydning, som gav kompagniet betydelige tab. Trods det lykkedes det, at grave 250 meter frem i 1,5 meters dybde inden det blev lyst.

3. kompagni - forstærket med en gruppe fra 6. – blev angrebet tre gange. De to første blev slået tilbage, men tredje gang blev tyskerne omringet og største delen nedkæmpet. Resten af tyskerne trak sig tilbage til skovkanten.

4. kompagni blev stormet af englænderne kl. 2. De trængte – trods heftig tysk maskingeværbeskydning - ind i kompagniets skyttegrave. Derfra fortsatte englændernes angreb mod nabokompagnierne både ligefrem og fra den gennembrudte skyttegrav. En del af 4. kompagni blev omringet og taget til fange.

For at undgå samme skæbne blev 2. kompagni trukket tilbage og sendt til Flers. Om aftenen blev stillingerne ved 3. og 7. kompagni angrebet flere gange. Kl. 4.45 fik 5. og 7. kompagni samt dele af 8. ordre til at indtage de tabte stillinger. Resten af 8. kompagni skulle bringe ammunition og håndgranater frem til de forreste stillinger. Kl. 7 rykkede 7. kompagni frem lige tidsnok til at understøtte det truede 3. kompagni ved sydspidsen af Mametz skoven, hvor englænderne var trængt frem. 5. og dele af 8. kompagni rykkede frem i retning af 4. kompagnis tidligere stillinger. Men en tilbageerobring var umulig. III bataljon forlod Achiet-le-Petit kl. 00.15 i lastbiler og kørte ad sønderskudte veje via Bihucourt – Bapaume til Beaulencourt. Efter en kold køretur og lang ventetid fortsatte marchen via Geudecourt og Eaucourt- l'Abbaye til Martinpuich. Hertil nåede bataljonen kl. 5 og gik i hvil. Kl. 17 skulle bataljonen afløse en anden fra et andet regiment. Afløsningen blev dog aflyst pga. det klare vejr og stor fjendtlig flyveraktivitet. Kl. 22.45 skulle en bataljon fra et andet regiment indtage de af regiment 163 tabte stillinger ved Contalmaison og derefter skulle III bataljon udbygge de erobrede stillinger. Kl. 20 drog bataljonen – undtagen 12. kompagni – af sted til det befalede ventested. Undervejs blev 10. kompagni overført til II bataljon i Mametz skoven. Men angrebet blev afblæst på grund af manglende artilleristøtte. Det tyske artilleri var skudt næsten sønder og sammen og resten manglede ammunition. Det lykkedes dog 9. og 11. kompagni at nå frem til det befalede ventested, hvor man – uhindret af fjenden - gravede sig ned i nattens løb. 12. kompagni var faret vild i mørket og havde derfor – med nogen besvær - gravet sig ned vest for Contalmaison.

6.7.

Ved 1. kompagni blev et engelsk infanteriangreb slået tilbage, men da et større engelsk angreb var i vente, trak kompagniet i nattens løb sig tilbage til Flers. Resterne af 2. og 4. kompagni besatte stillingen ved vejen fra Albert til Bapaume.

3. kompagni blev afløst af dele af 10. kompagni. Resten af 10. kompagni afløste kl. 19 dele af 7. og 8. kompagni.

Ved II bataljon begyndte dagen roligt. For at hjælpe de trængte 3. og 7. kompagni, blev dele af 8. kompagni sat ind. Fra middagstid begyndte den engelske trommeild mod bataljonens linjer. Beskydningen blev ikke besvaret af tyskerne. Derefter angreb engelsk infanteri og nåede ca. 30 meter hen foran de tyske linjer, før det blev stoppet og trak sig tilbage.

Efter angrebet fulgte engelsk trommeild, som dog ikke blev fulgt op af infanteriangreb. Om eftermiddagen blev 8. kompagni afgivet til III bataljon for at fremskaffe forsyninger.

Ved daggry så III bataljon, at området foran dem var oversået med døde og sårede samt en utallig mængde materiel. Straks fra morgenstunden begyndte en – fra flyvemaskiner ledet - kraftig beskydning af de tyske stillinger. Det gik især ud over 12. kompagni, men også de nedgravede 9. og 11. kompagni svære led tab.

På grund af svære tab blev dele af 12. kompagni trukket tilbage til sydkanten af Contalmaison, men ved mørkets frembrud lykkedes det 12. kompagni – forstærket med dele af 8. kompagni – at genindtage stillingen. Natten mellem den 6. og 7. juli blev III bataljon kraftig beskydt af englændernes artilleri.

7.7.

I og II bataljon rykkede kl. 4 til skoven ved Bazentin – le – Petit på skansearbejde. I bataljon afgav om formiddagen 3. og om eftermiddagen 1. kompagni til forstærkning af III bataljon.

Natten mellem 7. og 8. juli blev I bataljon afløst af en anden bataljon og begav sig derefter til Beaulencourt. Bataljonens tab de seneste dage var:

2 officerer og 53 mand døde,
7 officerer og 304 mand sårede og
62 savnede.

II bataljon blev beskydt med trommeild indtil kl. 4, hvor ilden stilnede af. Beskydningen havde anrettet så store tab, at en forstærkning straks blev tilkaldt. Kl. 9 begyndte trommeilden igen og varede til kl. 13. Under beskydningen forsøgte englænder tre gange – uden held - at storme bataljonens stillinger. Eftermiddagen forløb roligt og om natten skete der intet væsentligt for bataljonen.

III bataljon havde fra aftenen i forvejen været under kraftig engelsk artilleribeskydning. Et engelsk infanteriangreb kl. 3 blev slået tilbage. Kl. 7 begyndte englænderne igen artilleribeskydning og begyndte samtidigt et infanteriangreb, der især gik hårdt ud over 9. og 11. kompagni. 10. kompagni fik forstærkning fra et andet regiment og angrebet blev slået tilbage. Det lykkedes englænderne at trænge ind i en del af 12. kompagnis stillinger, men de blev slået tilbage, da 9. og 11. kompagni kom undsætning. Den fjendtlige artilleribeskydning fortsatte - især mod de forreste linjer - med stor styrke. Kl. 23 angreb englænderne igen ved 9. og 11. kompagnis stillinger, men blev slået tilbage af 9. 12. og 1. kompagni.

8.7.

Kl. 5 blev II bataljon afløst af en anden og gik i bivuak i Beaulencourt.

Bataljonens tab var:

1 officer og 24 døde,
124 mand sårede og
6 mand savnede.

III bataljon blev om eftermiddagen afløst af et andet regiment og marcherede til Beaulencourt og til Villers – au – Flos. Bataljonens tab var:

3 officerer og 48 mand døde,
8 officerer og 206 mand sårede og
19 mand savnede.

Den 1. juli havde regimentet en kampstyrke på 65 officerer og 2957 mand og i løbet af en uge var der mistet over 1000 mand.

9.7.

Regimentet overgik til hvil. Regimentsstaben og II bataljon i Beugny. I og III bataljon i Frémicourt.

10.7.

Hvil og reparation af udstyr.

11.7.

Kl. 00.30 blev regimentet alarmeret og afgik derefter til Le Sars, 6 km. sydvest for Bapaume, hvortil de sidste ankom kl. 5.

I bataljon gik i stillingen syd for vejen. III bataljon besatte stillingen nord for vejen og II forblev i Le Sars og syd derfor. Straks ved ankomsten påbegyndtes udbygningen af stillingerne. Kl. 13.30 blev regimentet beordret til Ligny-Thillois og gik i kvarter.

12.7.

Regimentet fik som erstatning tilført 9 løjtnanter, 7 vicefeltweblere blev forfremmet til løjtnanter, samt 1000 mand inkl. 56 underofficerer. De sidste to kategorier skulle dog først uddannes, og kunne derfor ikke deltage i kampe med det samme. Regimentets opgave, at udbygge en stilling på 1 km. på begge sider af vejen ved Le Sars blev påbegyndt og fortsat de næste dage.

14.7.

Kl. 14.30 blev regimentet alarmeret og sendt til Flers, hvortil man ankom kl. 17. Ved mørkets frembrud besatte I bataljon en forsvarslinje på 1200 meter.

III bataljon besatte en strækning mellem vejene Flers - Lonqueval og Flers - Cinchy. Bataljonen havde dog et tab på 6 sårede inden de kom tilrette i stillingen. Begge bataljoner gik straks i gang med at bygge manglende dækningsrum i skyttegravene uden at blive forstyrret nævneværdigt af fjendens artilleri.

II bataljon blev straks ved ankomsten til Flers indsat som reserve for en bataljon, som kæmpede ved Longueval. Under indsættelse i kampen blev 6. og 7. kompagni ramt af eget artilleri. Det kostede dem døde og sårede. Natten mellem den 14. og 15. forløb rolig.

15.7.

I bataljon fortsatte arbejdet i sit afsnit hele dagen.

Ved daggry opdagede 5. kompagni, at et stort antal englændere i ly af mørket havde sneget sig ind i Delville skoven og der anbragt 4 maskingeværer som kunne beherske vejen Flers - Longueval. 9. kompagni blev beordret til angreb for at rense skoven for englændere. Et angreb som kun delvist lykkedes, fordi skoven var svær at trænge igennem på grund af dens tætte underskov og englænders antal hvis styrke blev anslået til kompagnistørrelse samt en kraftig engelsk artilleribeskydning.

Allerede fra starten led 9. kompagni betydelige tab. Efter svære kampe afbrød kompagniet angrebet og blev liggende i området til om aftenen, hvor der kom forstærkning fra dele af et andet regiment. Nu lykkedes det tyskerne at få drevet englænderne væk fra deres stillinger. I nattens løb blev mindre håndgranatangreb fra englændernes side afvist. Men en udbygning af tyskernes stilling blev umuliggjort af heftigt vedvarende engelsk artilleribeskydning.

16.7.

Ved II bataljon forløb formiddagen rolig og 5. kompagni vendte tilbage til II bataljon, idet dets opgaver var overtaget af andre. På grund af store tab blev mandskabet fra 5. kompagni fordelt på 6. og 7. kompagni. De tyske stillinger blev beskydt af svært fjendtligt artilleri hele dagen. Hen imod middag blev 8. kompagni udsat for heftig minebeskydning, og efter en halv times tid, angreb englænderne i ly af et røgslør. Tyskerne lod angriberne komme tæt på, inden de åbnede ild og nedkæmpede fjenden.

Kl. 22.30 iværksatte englænderne et kraftigt artilleriangreb med kraftig kaliber på Foureaux og Delville skoven samt vejen Flers – Longueval.

Efter beskydningen fulgte et fjendtlig infanteriangreb, som dog blev afværget. Dele af 9. kompagni kom tilbage til III bataljon, hvor der ellers intet skete af betydning den dag. Regnvejr satte ind om eftermiddagen og hindrede derved de generede engelske flyvere i forsat at kredse over Delville skoven.

17.7.

Natten mellem den 17. og 18. juli blev II bataljon afløst af I, men begge blev liggende i deres stillinger indtil den 23. juli, hvor de led meget under fjendens artilleribeskydning, men infanteriangreb udeblev.

III bataljon der befandt sig øst for Delville skoven var situationen forholdsvis den samme.

23.7.

Alle 3 bataljoner blev afløst, men II bataljon forblev endnu en dag i Flers angrebslinjen.

24.7.

Alle 3 bataljoner blev samlet i Le – Mesnil – en – Arrouaise og gik i hvil.

26.7.

På grund af for lidt plads i landsbyen blev I bataljon sendt i kvarter i Ytres. Regimentets tab siden indsatsen den 10. juli var:

5 officerer og 68 mand døde,
9 officerer og 298 mand sårede og
43 savnede.

I hviletiden blev kompagnierne tilført erstatningsmandskab, og disse blev øvet i håndgranatkastning.

28.7.

Regimentet blev underlagt 1. arme som armereserve.

De følgende dage udførte I og II bataljon skiftevis skansearbejde i Callwitz – angrebslinjen vest for Lesboeufts – Cueudecourt.

30.7.

I bataljon blev alarmeret og kl. 13.15 kørt med lastbiler til Beaulencourt, hvortil man ankom en time senere og gik i bivuak øst for landsbyens østlige udkant.

Her ramte en engelsk fuldtræffer 4. kompagni og dræbte 11 mand og sårede 32.

I bataljon flyttede til en anden bivuakplads og forblev i alarmberedskab. Den fjendtlige luftobservation skete dels fra flyvemaskiner og dels fra luftballoner.

Til at begynde med havde tyskerne også observationsballoner, men de var efterhånden alle blevet ødelagt af fjenden.

31.7.

I bataljon marcherede kl. 19 mod en ny stilling.

III bataljon blev indsat som forstærkning ved Callwitz – angrebslinjen.

1.8.

Mellem kl. 3 og 4 kom I bataljon til pionerparken tæt ved Lesbeufs, hvor de fik udleveret udstyr til skyttegravning mm. Derefter marcherede man videre til stillingen ved vejen Lesboeufts – Cuinchy. Stillingen blev i de næste dage udbygget til et stærkt forsvar. Trods beskydning dag og nat af fjendtligt artilleri, blev stillingen ikke ramt.

3.8.

Natten mellem 3. og 4. august blev I bataljon afløst af en anden bataljon og gik i bivuak i Villers – au – Flos.

II og III bataljon blev sat ind i forreste linje i Foureaux skoven.

4.8

II bataljon besatte Below stillingen ved Foureaux skoven med 6. og 8. kompagni i forreste skyttegrave og 7. i anden skyttegravsrække.

Kl. 2 afløste III bataljon en enhed i forreste linje ved Foureaux skoven. 10., 11. og 12 kompagni blev placeret allerforrest og 9. kompagni blev indsat i Foureaux angrebslinjen. Stillingerne man kom til var smalle 1,5 meter dybe skyttegrave, som var sønderskudte mange steder. Dækningsrum fandtes ikke. Fra skoven kom en modbydelig stank af utallige engelske lig, som ikke kunne blive begravet. Dette sammen med utallige fluer, gjorde opholdet i stillingerne yderst modbydelig. Fjendtlig flyveraktivitet og beskydning med shrapnel og granater, især 24 cm. kaliber forhindrede enhver bevægelse i de to bataljoners skyttegrave. 9. kompagnis højre fløj blev jævnet med jorden og måtte opgives. Natten mellem den 4. og 5. august fortsatte bombardementet med uændret styrke, men trods det lykkedes det tyskerne at udbedre skaderne i skyttegravene.

5.8.

I bataljon blev sendt til Ligny – Thillooy, hvortil man ankom kl. 16.35 og tog ophold i camouflerede barakker bag ved kirken.

II og III bataljons situation var til at begynde med uændret fra tidligere. Men kl. 21.30 begyndte et kraftigt mineangreb mod de forreste linjer, og en halv time senere angreb englænderne. Angrebet blev dog slået tilbage, men artilleribeskydningen fortsatte indtil midnat, hvor den blev indstillet og skansearbejdet i de tyske stillinger kunne fortsætte.

Fra den 5. august blev der udleveret stålhjelme til tropperne, dog kun til dem der befandt sig i forreste linje.

6.8.

I bataljon tog opstilling nord for vejen Martinpuich – Pozieres med henblik på - sammen med flere tyskere – at foretage et angreb. Stillingen var besværlig at nå pga. mørket, det kuperede terræn fyldt med granathuller og sønderskudte træer. Dertil kom den vedvarende fjendtlige artilleribeskydning, samt at tyskernes artilleri skød for kort, så det ramte deres egne styrker der var på vej mod stillingen.

Kl. 04.30 begyndte angrebet. En fjendtlig stilling blev indtaget og 2 australier taget til fange. Tyskernes flammekastere kom slet ikke i anvendelse. De var enten blevet skudt i stykker eller var eksploderet. De indtagne stillinger var fuldstændig sønderskudte. Men i dem gravede tyskerne beskyttelse.

Næppe havde man fundet nødtørftig dækning før englænderne kl. 10 begyndte en meget nøjagtig beskydning af stillingerne. Tyskerne led svære tab og måtte forlade de erobrede stillinger igen kl. 14.15. Bombardementet fortsatte med svære tab til følge, og da englænderne angreb kl. 17, måtte de få tilbageblevne tyskere trække sig tilbage til Pozieres – angrebslinjen, som trods svære tab blev holdt.

Kl. 3 afløste II bataljon III i stillingen i Foureaux - angrebslinjen.

III bataljon blev sendt til Below stillingen. Foureaux skoven havde II bataljon passeret den 3.7. på vej mod Bazentin. Dengang var skoven grøn med høje lige træer med grene og kraftig underskov. Det var ikke lykkedes for englænderne at trænge igennem. Nu var skoven skudt totalt skudt i stykker. Trækroner og grene lå hulter til bulter mellem resterne af træstammerne.

II Bataljon blev kraftig beskudt af artilleri ledet fra flyvemaskiner, men der fulgte ingen infanteriangreb. For at vildlede flyverne camouflerede tyskerne – med succes - stillingerne med buske og grene. Det var varmt og vindstille, så ligstanken blev om muligt endnu mere modbydelig.

7.8.

II og III bataljon blev ikke beskudt om formiddagen på grund af tåge over stillingerne. Den lettede ved middagstid og fjendens beskydning begyndte igen, med flyvere som observatorer. Ved 22 tiden angreb englænderne stillingen ved 12. kompagni.

Tyskerne forsvarede sig med håndgranater og slog angrebet lidt tilbage. Et fornyet engelsk angreb blev afvist med maskingeværssalver. Ved et tredje angreb satte tyskerne artilleri ind, hvorefter fjenden trak sig helt tilbage.

8.8.

Den fjendtlige beskydning af I bataljons stillinger aftog, men det tyske artilleri skød for kort og ramte derved tyskerne egne rækker. Om natten til den 9. august blev I bataljon afløst af en anden bataljon.

9.8.

Afløsningen af I bataljon var tilendebragt kl. 4, hvorefter bataljonen marcherede til Bus og gik der i bivuak. De næste dage marcherede man videre til Vélou, hvorfra bataljonen blev transporteret med tog til Marcoing og derefter videre til kvarter i Rumilly.

Natten til den 10. august blev både II og III bataljon afløst af andre bataljoner.

10.8.

II bataljon marcherede til Bus og holdt hvil. Senere samme dag fortsatte bataljonen via Velu og Marcoing til Rumilly, hvor man gik i kvarter.

III bataljon marcherede til Beaulencourt og gik først i kvarter der, men da landsbyen blev kraftig beskydt, marcherede man til Villers – au – Flos.

Bataljonen blev derefter sat på skansearbejde i Callwitz – angrebslinjen indtil den 13. august.

11.8.

Regimentsstaben og I bataljon marcherede til Cambrai-Anneze og derfra med jernbane til Valenciennes og videre til følgende hvilekvarterer: Regimentsstaben samt 1. og 2. kompagni til Sébourg. Stab I samt 3. og 4. kompagni til Eth.

II bataljons stab samt 6. og 8. kompagni kom i hvilekvarter i Wargnies – le – Grand, mens 5. kom til Bry og 7. i Jenlain.

13.8.

III bataljon overnattede i landsbyen Bus.

14.8.

III bataljon ankom til Marcoing og gik i kvarter således: Staben samt 9. og 10. kompagni kom til Curgies, mens 11. og 12. kom til Preseau.

I tiden fra 1. juli til 14. august havde regimentet lidt følgende tab:

14 officerer og 269 mand faldne,
51 officerer og 1364 mand sårede og
199 mænd savnede.

Hvileperiode, 15.8. – 23.8.1916

15.8.

Hele regimentet var nu påbegyndte et par dages ro og rekreation. Dog med daglig eksercits og øvelser i skyttegravskrig og håndgranatkastning.

18.8.

Regimentet med flere blev samlet i Wargnies – le – Petit til parade og uddeling af et antal jernkors. Efter paraden marcherede regimentets mandskab tilbage til sine hvilekvarterer. Orlovsspærringen blev ophævet og i det omfang tjenesten tillod, blev der givet orlov. Orlovstogene afgik fra banegården i Valenciennes.

Giftgas var blevet et betydeligt kampmiddel og gasmasker var blevet betydeligt forbedret ved at indsatsen kunne skrues af og erstattes. Maskernes tæthed blev afprøvet i stink rum.

Stillingskampe ved Hulluch (Fransk Flandern), 23.8. – 28.9.1916

23.8.

Hviletiden var slut. Regimentet skulle afløse et andet i Fransk Flandern, så natten mellem 23. og 24. august begyndte afrejsen fra Valenciennes med I bataljon først. Ruten gik til Liebercourt, nord for Douai, og derfra til Wahagnies – le – Petit, hvor man overnattede.

24.8.

Turen fortsatte videre til Liebercourt og med jernbane til Meuchin. Derfra til fods på en 3 timers lang anstrengende tur til stillingerne, som lå syd for Saines ved vejen Saines Hulluch. Skyttegravene var smalle men ret dybe i løs kalkjord, som let kom i skred. Derfor var gravenes vægge afstivet med brædder eller blikplader i ca. 2. meters højde. Afstanden til fjendens skyttegravssystem var 100 til 150 meter. Fjendens artilleri skød mindre end regimentet havde været vant til, sandsynligvis fordi englændernes artilleri var flyttet til Somme. Til gengæld var modstanderens minekastere meget i brug. Tropperne var 6 dage foran og 3 dage i Carvin. De afløsende tropper blev kørt med tog til Mearchin og de afløste kom med retur til Carvin.

31.8.

Et uhyrligt skybrud oversvømmede skyttegravene og dækningsrummene og en del af dem styrtede sammen. Reparationsarbejdet blev besværliggjort af fjendens maskingeværild.

2.9.

Heftige engelske flyveres bombeangreb anrettede ikke større skade. Sidst på eftermiddagen sprang en engelsk fuldræffer et tysk ammunitionsdepot i luften. Kun et par gange forsøgte engelsk infanteri at angribe, men blev hver gang slået tilbage.

15.9.

Regimentet dannede et minekasterkompagni til betjening af de 12 tildelte granatkastere.

27.9.

Natten mellem 27. og 28. september blev regimentet afløst.

28.9.

Tidligt om morgenen rykkede regimentet ind i Carvin, hvorfra et tog kørte dem sydpå imod Douai. Turen gik til Gouzeaucourt, en landsby mellem Peronne og Cambrai. Her gik regimentet i bivuak. Frontens nærhed bemærkedes ved lyden af kraftig artilleri og synet af lyskugler i det fjerne.

Slaget ved Somme (anden indsats), 29.9. – 14.10.1916

29.9.

Regimentet rykkede ind i Equancourt, hvor de sidste indbyggere netop var ved at flygte. Regimentet skulle afløse et andet regiment natten mellem den 29. og 30. september i de forreste stillinger vest for Sailly – Sallisel. I bataljon forblev i Equancourt i hvil. II bataljon blev kampbataljon og III bataljon blev sat i beredskab vest for Le - Mesnil. Regimentets afsnit var smal, kun 300 – 400 meter bredt. I forreste linje var der hverken skyttegrave eller dækningsrum, kun skyttehuller og granatkratere. Begge landsbyer Sailly og Sallisel var skudt totalt i ruiner efter regelmæssig beskydning med artilleri af svær kaliber. Afløsning forløb problemfrit. Franskmændene som lå lige overfor var rolige efter at have angrebet 4 dage i træk.

30.9.

En kraftig efterårståge lå henover stillingerne, så dagen forløb forholdsvis rolig. Kun vejen Le Mesnil Sailly blev beskudt. Vejens belægning var sønderskudt og på begge sider af vejen lå der knækkede træer og nedskudte trækroner samt opsvulmede døde heste og ødelagte køretøjer.

1.10.

Efter kraftig fransk artilleribeskydning mod to nabodivisioner, rettede de skytset mod det mellemliggende 5. kompagni. Beskydningen fortsatte hele dagen. Kl. 18 angreb franskmændene med kraftig infanteri- og maskingeværild hovedsageligt nabodivisionen, men rykkede dog snart tilbage til Morval. 6. kompagni, der lå i Busse angrebslinjen fik forholdsvis ringe artilleriild, men desto mere fik 7. kompagni, der lå i Sailly stillingen.

2.10.

Den voldsomme artilleribeskydning fra begge sider fortsatte de næste dage, mens det franske infanteri forholdt sig rolig. Natten mellem 2. og 3. oktober blev II bataljon afløst af III.

5.10.

Beskydningen af de forreste tyske stillinger aftog, men tiltog mod baglandet. Om natten mellem 5. og 6. oktober kom I bataljon forrest. II overgik til et midlertidigt dannet regiment, som skulle holde stillingen mellem Saily og Pierre – Vaast skoven. III gik i beredskab.

6.10.

Lige fra morgenstunden lå der en kraftig fjendtlig ild over de forreste stillinger og i beredskabsstillingen. Ilden tiltog dog uden at et infanteriangreb fandt sted.

7.10.

Kl. 7.45 afløste 4. kompagni et kompagni i et naboregiment. Senere afløste 10. kompagni også et i et andet naboregiment. Fjendens bombardement af Saily fik denne til at ligne en vulkan. 1. kompagni havde taget 5 franske fanger tidligt om morgenen. Disse røbede, at et fransk angreb var planlagt samme dag kl. 16. Indtil kl. 16 skød det franske artilleri rasende videre, men så aftog beskydningen. Det lykkedes franskmændene at nå frem til vejen Morval Saily og til udkanten af landsbyen Saily. I kampene var franskmændene overlegne over hele linjen, men det lykkedes dog ikke dem at indtage Saily.

8.10.

Natten mellem 8. og 9. oktober skulle det stærkt medtagne regiment 163 afløses af et andet regiment.

10.10.

Regimentet var nu samlet og blev straks sendt af sted igen for at afløse et andet regiment, der også var særligt slemt medtaget. De skulle fastholde et meget vigtigt højdedrag.

12.10.

Regiment 163 blev dog sparet for endnu en indsats, fordi en anden division påbegyndte afløsningen natten mellem den 12. og 13. oktober.

14.10.

II bataljon og 12. kompagni blev kørt i lastbiler til Clary og Montigny. Resten af regiment 163 forlod det blodbestænkte Somme område.

Snavsede og ubarberede marcherede regimentet til La Terriere og gik i kvarter for natten.

De foregående dages kampe havde været besværlige for tyskerne, på grund af vanskeligheder med kommunikationen fra de forreste linjer og bagud, samt at forsyningerne næsten ikke kunne nå frem til de kæmpende soldater. De mange sårede og døende soldater kunne kun vanskeligt blive bragt bagud til behandling, hvilket gik soldaterne – trods stor kampgejst - på nerverne.

Kampene fortsatte året ud. Skridt for skridt forsvarede tyskerne deres stillinger. Indtil slutningen af oktober havde 90 fjendtlige divisioner angrebet ved Somme. 4000 fjendtligt skyts havde afgivet 26 millioner skud og forvandlet det blødende Sommeområde til et ørkenlignende land.

Sailly faldt til sidst i franskmændenes hænder, mens Pierre – Vaast skoven blev holdt. Hen mod årets udgang stilnede de store fjendtlige offensiver af, men blodige enkeltkampe fortsatte indtil sne og is dukkede op.

For regiment 163 var Somme slaget til ende den 14. oktober. Det havde da kostet:

- 1 officer og 94 mænd livet,
- 1 officer og 318 mænd sårede og
- 4 officerer og 233 mænd savnede.

De fleste af dem var formodentlig dræbte eller sårede. Medregnes regimentes tab ved deres første Somme slag blev tabstallet: 71 officerer og 2177 underofficerer og menige.

15.10.

Hele regimentet var samlet i Clary og Mantigny og var i hvil.

16.10.

Ved en parade i Clarys nordlige udkant blev der uddelt jernkors.

Stillingskampe ved Verlorenhoek (belgisk Flandern), 17.10.1916 – 31.1.1917

17.10.

Afgang med jernbane til et hemmeligholdt sted. Turen gik over den franske grænse til Belgien og videre til Flandern til byen Waereghem, øst for Ingelmunster. Derfra marcherede man videre til bestemmelsesstederne.

Regimentsstaben, I bataljon samt mgk kom til Waeken. II til Denterghem og III til Markeghem og Ousselghem.

For at mindske risikoen for spionage skulle regimentsmærker bæres skjult og skrift på køretøjer skulle fjernes.

20.10.

9. reservekorps – som 163. regiment hørte ind under – afholdt en parade i Honnecourt for kejseren, som talte og uddelte jernkors.

22.10.

Regimentet blev beordret til afløsning, og natten til den 23. oktober kørte III bataljon af sted med jernbane fra Aerseele til Zonnebeeke, hvorfra man marcherede til en stilling, som strakte sig fra den såkaldte Panamakanal til jernbanelinjen Roulers Ypern.

Stillingen bestod af skyttegrave, som ikke var ret dybe, fordi grundvandet stod højt. Sandsække tjente som brystværn. Dækningsrummene bestod af betonsten, som ikke ydede særlig megen beskyttelse.

Begge siders artilleri var temmelig rolige. Et kraftigt regnvejr, som satte ind lige efter regimentets ankomst, nedsatte sigtbarheden. Om natten blev der skudt med maskingeværer fra begge sider. Kompagnierne holdt hvil i den lille by Morslede i Vestflandern, som var forladt af indbyggerne. I hviletiden var der dagligt eksercits, men derudover var tiden til soldaternes egen disposition.

24.10.

Regimentsstaben og I bataljon ankom til Morslede. Bataljonen kørte videre til Zonnebeeke, hvor den afløste en anden enhed. Byen Zonnebeeke var meget ødelagt. Af slottet, kirken og husene stod kun ydermure tilbage.

25.10.

II bataljon ankom til Morslede og gik i hvilekvarter.

Afløsning skete hver femte dag. Hvilebataljonen gik beredskabsstilling, beredskabsbataljonen afløste kampbataljonen, som marcherede i hvil i Morslede. På vej til stillingen kom man forbi den totalt sønderskudte landsby Brodseinde som vidnede om slagene, der havde stået der i 1914 og i maj 1915.

Beredskabskompagniernes opholdssteder var plaget af mange rotter og lus. For at sikre mandskabet blev der muret skudsikre beton opholdsrum. Arbejdet blev dog forsinket af, at man samtidig skulle pumpe vand væk fra skyttegravene, fordi grundvandet stod højt.

1.11.

Fjendens afløsning intensiverede patruljeringen og overflyvninger. Også artilleriet skød hyppigere end tidligere og de næste dage indsatte fjenden også miner.

4.11.

Fra morgenstunden beskød det engelske artilleri tyskernes forreste og beredskabslinjer. Kl. 16.20 blev ilden intensiveret og i løbet af kort tid fik et enkelt afsnit omkring 200 skud af alle kalibre. Beskydningen beskadigede stillingen meget og forårsagede også tyske tab.

6.11.

Formiddagen forløb roligt, men kl. 13.30 begyndte englænderne skyderiet igen. Mellem kl. 14.03 og 14.07 holdt skydningen inde, mens en gruppe englænderne forsøgte at nå de tyske linjer med henblik på at tage fanger. Angrebet blev dog afværget efter kraftig håndgranat- og bajonetkamp, uden tyske tab.

10.11.

Hver bataljon fik tilført et maskingeværkompagni som en fast bestanddel af bataljonen.

14.11.

En patrulje fra 4. kompagni nåede om natten over til de engelske stillinger og tog der 2 soldater med tilbage som fanger. Få dage forinden havde en engelsk patrulje på 12 mand – uden resultat - forsøgt at tage tyske fanger.

Foruden at reparere og udbygge stillingerne begyndte tyskerne også at gøre opholdet i opholdsrummene behagelige, f. eks. ved at installere ovne. Soldaterne i beredskabsstillingen benyttede bl.a. tiden med at skrive hjem og med kortspil.

24.11.

En patrulje på 3 tyskere fra 10. kompagni sneg over til de engelske linjer, hvor de efter en kort kamp havde uskadeliggjort 5 og taget 2 til fange.

29.11.

Kl. 16.30 indledte englænderne en heftig beskydning mod 1. kompagni med maskingevær, artilleri og minekastere. Beskydningen anrettede stor skade i de forreste linjer, men et efterfølgende engelsk infanteriangreb blev slået tilbage.

12.12.

Kejserens fredstilbud til modstanderne blev bekendtgjort for alle soldater. Tilbuddet blev dog afvist sidst på måneden.

23.12.

Den engelske beskydning blev kraftigt intensiveret allerede fra kl. 6. Det efterfølgende infanteriangreb udviklede sig til en blodig nærkamp mand og mand imellem og med anvendelse af håndgranater. Til sidst lykkedes det dog 10. kompagni at drive englænderne tilbage. De efterlod en svært såret, tre døde, et antal geværer og sprængladninger. Det sidste var formentlig tiltænkt til sprængning af den tyske stilling. 12 soldater fra 10. kompagni var blevet såret under kamphandlingerne. De tyske skyttegrave var meget medtaget, men kunne først blive repareret da det igen blev mørkt.

24.12.

Efter en nødtørftig reparation af skyttegravene blev opholdsrummene forsynet med små juletræer. Juleaften forløb rolig og blev fejret med sang og gaver. Udenfor plaskede regnen ned på soldaterne, der lå i kampstillingerne.

31.12.

Nytårsaften drønedes kanonsalverne usædvanligt meget. Inden det sluttede havde beskydningen kostet 2 tyskere livet.

1917

Det nye år begyndte roligt. Vejret var regnfuldt og fra midten af januar satte frosten ind og gav klar vejr, så tyskerne i Frezenberg kunne se byen Ypres, hvor englænderne befandt sig. Den gensidige artilleribeskydning var på skift ret livlig. På grund af solens stilling og dermed lyset på fjendes mål, skød tyskerne hovedsagligt om formiddagen og englænderne om eftermiddagen. Bortset fra ødelæggelser i stillingerne led tyskerne ingen tab. Flyvere sås ofte i indbyrdes duel.

27.1.

III bataljon fejrede kejserens fødselsdag i Morslede med en parade på markedspladsen.

29.1.

Regimentets minekasterafdeling blev opløst og tildelt den enkelte bataljon. Til uddannelse i minekastning afgav hvert kompagni 12 mand.

Regimentet skulle afløses den 31. januar og 1. februar.

Inden afløsningen blev der dannet en stormafdeling af 46 tyskere, som skulle gå ind i de engelske stillinger og tage flest mulige fanger. Ved aktionen blev 4 englændere taget til fange, 3 blev skudt og resten flygtede. Umiddelbart efter iværksatte englænderne et kraftigt bombardement af de tyske stillinger. Aktionen kostede tyskerne 1 svært såret og 1 savnet.

31.1.

I bataljon blev transporteret med jernbane til Maldeghem, øst for Brügge.

Hvil øst for Brügge, 1.2. – 22.2.1917

1.2.

II bataljon kørte med tog til Maldeghem, hvor den blev indkvarteret sammen med regimentsstaben og I bataljon.

III bataljon blev transporteret med tog til Brügge og herfra marcherede staben og 9. kompagni til St. Croix. 10., 11. og 12. kompagni samt 3. minekasterafdeling til Syseele. 3. mgk kom til Maele, øst for Brügge.

Frostvejr og mangel på brænde gjorde opholdet meget koldt, så mange blev forkølet. Trods stram eksercits og kampøvelser, var der tid til udflugter til bl.a. Brügge og Ostende. I kampøvelserne blev samspillet mellem infanteriet, minekasterne og maskingeværkompagniet indøvet.

7.2.

III bataljon blev flyttet til Oedelem og var derved tættere på de to andre bataljoner. 3. minekasterafdelingen forblev i Syseele.

20.2.

Ved Mæleveld ved Brügge blev der gennemført minekastningsøvelser og kampøvelser med II og III bataljon.

22.2.

Ordre om at afløse ved fronten igen.

Stillingskampe ved Verlorenhoeck i Belgien, 24.2. – 28.3.1917

24.2.

Afløsningen fuldført og regimentet var igen ved Ypres, hvor det havde været før det blev afløst. I de følgende dage fortsatte skyttegravskrigen og forløb uden nævneværdige begivenheder.

2.3.

Der blev oprettet et efterretningskompagni ved hvert regiment. Kompagniet var underlagt regimentet direkte.

8.3.

10. kompagni fordrev en stærk fjendtlig patrulje.

De næste dage blev nedskydningen af 4 engelske flyvere iagttaget.

Artilleribeskydningen holdt sig inden for de vante grænser, men ellers skete der intet nævneværdigt.

I midten af marts blev den nye tyske Siegfried stilling færdig. Den lå trukket tilbage og havde afkortet den tyske front. Siegfried stillingen strakte sig fra Scarpe til Aisne.

19.3.

For at tage fanger gennemførte 40 frivillige tyske stormtropper kl. 5.35 et overrumplingsangreb på de engelske stillinger. 11 usårede og 2 sårede englændere blev taget til fange. Angrebet kostede flere englændere og et par tyskere livet. Ved 7 tiden gennemførte stormtropperne med deres fanger en parademarch i Morslede.

27.3.

IX reservekorps, hvorunder 163. infanteriregiment hørte, fik ordre til at besætte et andet afsnit af Vestfronten.

28.3.

Regimentet blev afløst og transporten mod Frankrig blev indledt. Undtagen I bataljon begyndte resten af regimentet rejsen fra Morslede. Turen gik de næste dage via Roulers, Lille og Douai til Vitry – en – Artois, sydvest for Douai. Herfra marcherede man via Pelves til den ikke sønderskudte landsby Monchy – le – Preux og gik i kvarter der.

29.3.

I bataljon marcherede til Iseghem, og fulgte så ruten som det øvrige regiment.

Ved Siegfriedstillingen i Frankrig fra 31.3.1917

31.3.

Regimentet afløste et andet regiment ved Siegfried stillingen ved Monchy.

I bataljon, der lige var ankommet, gik i hvilestilling i Monchy, som lå ret højt og med udsyn hele vejen rundt og specielt til den sønderskudte Arras. II og III bataljon afløste stillingen vest for Neuville – Vitasse.

1.4.

Englændernes artilleriaktivitet tiltog samtidig med, at man – ledet af flyvere - indskød tyskernes batteristillinger og de forskellige skyttegrave.

2.4.

En tysk patrulje tog en engelsk korporal til fange. Engelske flyvere fløj hyppigt over de tyske stillinger og skød på de enkelte infanterister. En fremskudt forpost blev angrebet af 30 englændere, som dog blev slået tilbage med tab.

4.4.

En engelsk officer, tilsyneladende på rekognoscering, blev taget til fange 60 meter foran de tyske stillinger. III bataljon besatte de forreste linjer, I blev beredskabsbataljon og II gik i hvilestilling i Monchy. Fjendtligt artilleri havde de foregående dage skudt sig ind på de tyske stillinger, men fra nu af blev beskydningen særdeles kraftig.

5.4.

Den kraftige beskydning af tyskernes forposter fortsatte.
Amerika gik ind i krigen mod Tyskland og dens allierede.

6.4.

Et engelsk angreb mod en forpost blev slået tilbage og efterlod en såret englænder.

7.4.

Stor flyveraktivitet og nedskydning af flere fjendtlige fly. Byen Monchy blev påbegyndt beskudt af engelsk artilleri og blev evakueret for civilbefolkningen. I løbet af natten angreb en engelsk styrke på 80 mand i alt 5 gange de tyske forposter bestående af 10 mand. Angrebene blev slået tilbage og kostede adskillige englændere livet og 3 blev taget til fange.

8.4.

Påskesøndag. De foregående dages voldsomme artilleribombardement i indtil 20 timer i døgnet var nu aftaget.

Forårsslaget ved Arras, 9.4. – 11.4.1917

9.4.

Kl. 5.30 blev bombardementet fortsat med hidtil ukendt styrke. En brand på regimentets ene side udviklede en kraftig røg, og ud af røgen kom der pludselig 5 uhyrer op, som bevægede sig hurtigt, ildsprudlende og ubesværet lige mod og over de tyske stillinger. Det var første gang regimentets soldater så tanks.

Tanksene blev beskudt med gevær- og maskingeværkugler samt angrebet med håndgranater. Alt sammen uden skade på de fremadskridende køretøjer, som blev fulgt af fjenden i hobetal. Mod den overmagt blev tyskerne mejet ned eller taget til fange. Englænderne fortsatte angrebet mod Neuville – Vitasse og kl. 10 faldt Neuville efter 10 minutters hård kamp. Den overvældende overmagt fik tyskerne til at trække sig længere og længere tilbage fra deres skyttegrave.

Kl. 13 angreb englænderne, også med tanks, vejen mellem Cambrai og Arras. Først ved 15 tiden lykkedes det tyskerne at stoppe angrebet, ca. 800 meter før Monchy. Kl. 19 genoptog englænderne – nu støttet af fly – angrebet, men mødte heftig modstand. Overmagten var dog stor og faren for omringning truende, derfor blev tysk tilbagetrækning fra Monchy forsvarsstillingen beordret.

Natten mellem 9. og 10. april forløb forholdsvis rolig.

10.4.

Der var roligt i tyskernes nye stillinger, som blev udbygget. Imens bombarderede englænderne Monchy forsvarslinjen, som tyskerne havde forladt. Da englænderne opdagede de nye stillinger ved 18 tiden indledte de en 2 timer lang artilleribeskydning efterfulgt af et infanteriangreb, som dog blev slået tilbage. Artilleribeskydningen mod Monchy fortsatte og lagde den brændende by i ruiner.

11.4.

Kl. 5 stormede engelsk infanteri og tanks og trængte ind i Monchy. Under hårde kampe lykkedes det tyskerne at uskadeliggøre 5 tanks. Men efter fornyede engelske angreb trak tyskerne sig tilbage.

Regimentet havde ordre til at trække sig tilbage i retning af Bois du Vert og derfra til en ny stilling fra Biaches til Pelves med front mod Roeux. Om aftenen samledes man i Hamblain og marcherede derfra til Dechy, hvortil man ankom den 12.4. kl. 13. Samme dag ankom 8. kompagni også til Dechy.

Regimentets tab ved de foregående dages kampe:

5 officerer og 38 mænd døde,

10 officerer og 186 mænd sårede og

12 officerer og 644 mænd savnede.

Hvil ved Le Cateau, 13.4. – 24.4.1917

13.4.

Regimentet marcherede fra Déchy, øst for Douai til hvil.
Regimentsstaben, minekasterafdelingen og I bataljon kom til Hornaing.
II og III bataljon kom til Helesmes.

14.4.

Hviledag for hele regimentet.

15.4.

Regimentet fortsatte marchen og nåede ved middagstid frem til stedet, hvor der blev overnattet. Regimentsstaben, I og II bataljon samt minekasterafdelingen kom til Haussy. III bataljon kom til St. Python, nord for Solesmes.

16.4.

March til hvilekvarterne sydvest for Le Cateau. Regimentsstaben, minekasterafdelingen og I bataljon kom til Honnechy. II bataljon til St. Bénin. 9., 11. og 12 kompagni til Escaufourt. 10. og maskingeværkompagniet til La Haie-Meneresse.

25.5.

Hviledagene sluttede. 17. reservedivision – som det 163. regiment tilhørte - skulle afløse ved Siegfried stillingen. Kl. 8 kørte regimentsstaben, I bataljon og minekasterafdelingen med tog fra Honnechy til Cambrai og marcherede derfra til Cantaing.

Stillingskampe ved Siegfriedstillingen, 26.4. – 15.5.1917

26.4.

II bataljon ankom til Cantaing og I gik i beredskab.

27.4.

II bataljon afløste en kampbataljon. Midt i stillingen lå byen Havrincourt med et slot og en stor park. Midt i parken befandt de tyske skyttegrave sig. III bataljon ankom til Cantaing og forblev der i hvil.

Regimentets tid ved Siegfried stillingen forløb temmelig roligt. Såvel englænderne som tyskerne arbejder på at forbedre deres stillinger. Kun enkelte patruljefægtninger fandt sted, og den gensidige artilleribeskydning var begrænset. Inden regimentet blev afløst blev husene og en fabrik i Havrincourt skudt i grus af englænderne, fordi de troede, at der befandt sig en tysk observationspost i fabrikken.

10.5.

Kl. 1 angreb en fjendtlig afdeling på 20 mand 10. kompagnis forpost, men angrebet blev slået tilbage uden tyske tab.

12.5.

Regimentet fik pludselig besked på, at det ville blive afløst.

13.5.

Afløsningen blev påbegyndt.

14.5.

Kl. 4 marcherede I bataljon til Cambrai, steg på toget og kørte til Somain og derfra videre til fods til Fénain, hvor man gik i hvil til den 18. maj.

II bataljon kørte samme vej, men kom til Erre.

Ved afgangen fra fronten var aflusningsanstalten ude af drift, så lusene rejste med.

15.5.

III bataljon ankom til Erre. Regimentet fik tilført erstatningsmandskab som blev trænet i håndgranatkastning og i skyttegravskrig.

Hvil syd for Douai, 16.5. – 4.6.1917

19.5.

Bataljonerne blev kørt fra Somain til Cantin og marcherede derfra til nye kvarterer og gik i hvil. Regimentsstaben og I bataljon kom til Estrés, II til Arleux og III til Hamel, sydfør Douai.

Stillingskampe ved Vert skoven, 5.6. – 26.7.1917

5.6.

Natten mellem den 5. og 6. juni afløste 2., 3. og 4. kompagni 3 kompagnier i en anden bataljon. 1. kompagni blev afgivet til et andet regiment. Stedet de kom til lå tæt ved Vert skoven og var ingen stilling, kun granathuller og et totalt smadret landskab. Soldaterne opholdt sig dagevis i huller næsten uden madforsyninger og ubeskyttet mod vejrliget og de engelske granater og miner. Enhver bevægelse var livsfarlig på grund af fjendens flyvere og skarpskytter.

7.6.

II bataljon gik i stilling og III gik i hvil i Bellonne. For at fastlægge placeringen af de forreste linjer blev disse fotograferet af en flyver. Denne skød en raket af over stillingerne, hvorefter soldaterne lagde et kulørt tøjstykke i bunden af kraterne, som så blev fotograferet af flyveren.

Efter 3 dage skiftede bataljonerne stilling. Regimentet blev dagligt heftigt beskyttet af englændernes artilleri og minekastere, mens infanteriet på begge sider - for det meste - forholdt sig rolig. Vejret var meget varmt og soldaterne i de forreste stillinger led meget af tørst i den brændende sol.

9.6.

En kraftig engelsk beskydning fortsatte hele dagen og natten med. Om natten gassede englænderne tyskernes stilling på en bjergkant.

10.6.

Den engelske beskydning tiltog yderligere, så et angreb var ventet. Men det udeblev. Beskydningen var især gået ud over 5., 6. og 7. kompagni. Efter beskydningen afløste III bataljon II i stillingerne.

12.6.

Et uvejr med meget kraftig regnskyl fyldte granathullerne med vand. De seneste dages bombardement havde koste II bataljon 41 personer, deraf 14 døde.

14.6.

En heftig trommeild begyndte kl. 8 på bl.a. afsnittet ved Bois du Vert, der var besat af 9. kompagni. Under beskydningen trængte englænderne frem og trængte tyskerne - herunder også en del af 9. kompagni - tilbage. Et modangreb og tilbageerobring blev besluttet gennemført næste dag.

15.6.

Kl. 6.30 begyndte tyskernes modangreb med 4. og 11. kompagni. Modangrebet lykkedes kun delvist og havde krævet store tab.

16.6.

Efter tysk beskydning indledte 10. kompagni et fornyet modangreb kl. 3.30 vest for Bois du Vert, som dog mislykkedes trods hårde kampe.

18.6.

Et andet regiment bistået af 5. og 8. kompagni forsøgte igen at storme det tabte og hen på natten til den 20. juni lykkedes det tyskerne at tilbageerobre det tabte.

Det varme vejr fortsatte og soldaterne led af tørst i heden, men trods megen besvær og livsfare lykkedes det dog at skaffe soldaterne i forreste række et dagligt måltid varm mad.

29.6.

Et uvejr skabte afkøling, men også regn, som gjorde området bundløst. Vejrskiftet betød også at mange soldater pådrog sig tarmsygdomme, som nedsatte regimentets kampkraft. Soldaterne i kraterne kunne ikke besørge, idet enhver bevægelse betød den sikre død og vente til det blev mørkt, kunne de ikke, så det der skulle besørges, blev det.

Månedens sidste tredjedel var ret rolig for infanteriet. Englænderne var beskæftiget med at opbygge forhindringer foran sine stillinger og med at bygge dækningsrum.

7.7.

Generalen for Arrasgruppen besøgte II bataljon i Bellonne under dennes øvelse i skyttegravskamp.

17.7.

I de tidlige morgentimer åbnede englænderne pludselig ild mod stillingerne, hvor bl.a. 11. kompagni lå og 400 englændere gik til angreb. Angrebet blev omgående besvaret og fremstormende tropper blev beskudt. Angrebet gik i stå, da englænderne også blev beskudt af egen ild. 2 englændere blev taget til fange. Fra en stilling ved Dury affyrede tyskerne seks 42 cm. granater mod Monchy, dog uden at anrette større skader hos englænderne.

19.7.

Et kraftigt engelsk artilleriangreb blev straks besvaret. Et forventet efterfølgende engelsk infanteriangreb udeblev.

25.7.

Natten mellem 25. og 26. juli afløste regimentet et andet regiment. Regimentets nye stillinger lå i et meget bakket terræn bevokset med træer og buske. Foran stillingen lå de nu sønderskudte byer Monchy og Pelves. 4. km. bag fronten lå Hamblain. Stillingerne var ret sølle, bl.a. manglede dækningsrum, fordi grundvandet stod højt, hvilket især var tilfældet ved Sart skoven. Derfor blev stillingernes udbygning straks påbegyndt med al disponibelt mandskab. Bataljonen i hvil opholdt sig i rummelige barakker i Bellone. Regimentets helbredstilstand var svækket pga. tarmsygdomme, som hovedsageligt skyldtes vekslende vejr mellem tropisk hede og iskold blæst og regn.

Stillingskampe ved Monchy, 26.7 – 31.8.1917

27.7.

Kl. 23.45 begyndte et 2 timers engelsk beskydning efterfulgt af 60 englænderes angreb på 9. kompagnis stilling. Englænderne trængte ind i tyskernes stilling, men blev slået tilbage. En englænder blev taget til fange. Et angreb på 10. kompagni blev ligeledes slået tilbage. Angrebet kostede tyskerne 9 døde, 27 sårede og 4 blev taget til fange.

1.8.

Natten mellem 1. og 2. august blev II bataljon afløst af I, men 8. kompagni forblev dog i sin stilling, pga. et forestående tysk angreb fra et naboregiment.

2.8.

Det tyske angreb begyndte kl. 19 og varede flere timer. Angrebet blev dog slået tilbage efter svære tab.

3.8.

Dagen forløb forholdsvis rolig, men fjendens beskydning tiltog i aftenens løb.

4.8.

Kl. 1 angreb englænderne afsnittet, hvor det forstærkede 8. kompagni lå. Afsnittet måtte rømmes og 8. kompagni blev afløst af 4.

5.8.

Natten mellem den 5. og 6. august afløste III bataljon I.

8.8.

Tiltagende fjendtlig artilleriild betød betydelig skade på de tyske stillinger. Kl. 11 fløj 2 engelske flyvere lavt hen over stillingerne ved Hamblain og Sailly og angreb tyske spærreballoner, uden dog at anrette nogen skade. Den alarmerede II bataljon ankom til Sailly kl. 21. På samme tid angreb engelsk infanteri 12. kompagnis stillinger og lidt efter også 11. Men med hjælp fra 9. og 10. kompagni blev angrebet slået tilbage. Angrebet kostede II bataljon

20 døde,

4 officerer og 40 mænd sårede samt

10 savnede.

De døde blev senere begravet på Estrées kirkegård.

II bataljon afløste den udmattede III, som gik i beredskabsstilling. Straks efter afløsningen gik II bataljon i gang med at udbedre skaderne i stillingerne.

10.8.

Englænderne gassede Beefsteak slugten med giftgasgranater. Men tyskernes skræk for gasangreb var ovre. Folkene iførte sig gasmasker og fortsatte arbejdet. Hestene som trak materialevogne fik hængt våde muleposer tæt på mulerne, hvilket hjalp dem over de værste ubehageligheder. Udsendte patruljer fra 5. og 8. kompagni konstaterede mange engelske lig foran deres stillinger. En svært såret engelsk soldat blev hentet ind i de tyske stillinger.

Om aftenen konstateres to kraftige ildskær bag fjendens linjer, som formentlig stammede fra ammunitionslagre der var sprunget i luften.

De følgende dage forløb forholdsvis roligt.

Som følge af råstofmangel blev soldaterne opfordret til at indsamle metal i stillingerne. Det indsamlede blev belønnet, således blev der i løbet af kort tid udbetalt over 1700 Mark til II bataljon.

16.8.

III bataljon afholdt parade i Bellone, hvor der blev uddelt jernkors.

21.8.

Kl. 6 begyndte englænderne en kraftig beskydning med brisantgranater og giftgasminer, som udviklede en lyslilla røg. Da det var helt vindstille, blev gassen liggende over stillingerne i en times tid, uden at anrette skade, idet gasmaskerne var taget på i rette tid. Som gengæld affyrede tyskerne 50 granater mod de engelske stillinger.

22.8.

Kort før daggry forsøgte en patrulje fra 8. kompagni at indtage en engelsk forpost, dog uden resultat.

24.8.

Natten mellem 24. og 25. august forsøgte en patrulje fra 7. og 8. kompagni igen, at indtage en forpost. Igen uden resultat.

Det regnede uafbrudt i denne tid og da soldaterne blev drivvåde uden mulighed for at få tøjet tørret, blev mange forkølet.

De næste dage forløb forholdsvis roligt.

Stillingskampe ved afsnit "D" (ved Vert skoven), 1.9. – 27.9.1917

31.8.

Regimentet blev pludselig afløst og sendt til stillingerne ved Vert skoven, de havde haft i juni måned. Men i modsætning til de blodige junidage var her nu ret roligt. Det fjendtlige artilleri var nu betydeligt svagere. Det var formentlig trukket til Flandern, hvor store slag var i gang. I forhold til de stillinger regimentet lige havde forladt, var de nye væsentlig bedre og soldaternes helbredstilstand blev hurtig bedre.

Den regnfulde august blev efterfulgt af en varm september. En ny 8 dages afløsningsturnus blev indført med rækkefølgen: Hvil, kamp, beredskab.

Artilleriet og minekasterne på begge sider udvekslede kun få skud og for infanteriet var de følgende dage ret rolige.

14.9.

På grund af tysk beskydning fra en nabodivision, indledte englænderne kl. 16 et en timers bombardement af regimentets stillinger.

15.9.

I bataljon, der lå i hvil i L' Ecluse, blev alarmeret kl. 17.35 og drog til Etaing, klar til indsats. Indsatsordren kom ikke, og alarmen blev afblæst kl. 20.

Kl. 23 gik bataljonen frem til de forreste rækker og afløste her III bataljon.

16.9.

Kl. 5 skød englænderne giftgasminer mod afsnittet, hvor 4. kompagni lå.

Selvom der straks blev slået gasalarm, nåede mange tyskere at indånde gas, fordi de først skulle løsne stålhjelmene, inden gasmasken kunne iføres.

18 mand døde af gasforgiftning i løbet af kort tid og 38 blev syge af gassen, hvoraf de 12 senere døde på lazarettet. Gasangrebet blev ikke fulgt op af et engelsk infanteriangreb. Men artilleriet vedblev med at skyde hele dagen, aftenen og natten med.

I de følgende dage beskød engelsk artilleri de tyske stillinger, og ind imellem også med giftgasgranater, så tyskerne måtte beholde gasmaskerne på hele tiden. Tysk gasangreb var ikke mulig, fordi vinden ville bringe gassen tilbage til egne rækker.

25.9.

Kl. 4 muliggjorde vindretningen et tysk giftgasangreb, men under det time lange angreb drejede vinden, og gassen drev tilbage til tyskerne. Det blev opdaget for sent, så nogle tyskere blev syge af gassen.

En middelsvær engelsk granat ramte et tysk dækningsrum med 12 mand, som alle omkom.

Dagene for skyttegravskrigerne forløb ensformigt. For dem der var i forreste række gik tiden langsomt, mens den for af sted for dem, der var i hvil i L'Écluse. Alt for ofte måtte soldaterne til byens kirkegårde for at vise faldne kammerater den sidste ære.

Stillingskampe mellem Chérisy og Fontaine, 27.9. – 12.11.1917

27.9.

III bataljon var lige gået i hvil, da den blev alarmeret kl. 19 for at afløse en anden bataljon. Kl. 22.30 afgik III til området mellem Chérisy og Fontaine, kaldet afsnit "F" og gik der i beredskab.

28.9.

Om natten blev III bataljon kampbataljon. I rykkede i beredskab og II forblev i L'Écluse som reserve.

De følgende dage skød englænderne nogle gange mere og andre gange mindre. Giftgasangreb forekom også. Perioden krævede flere faldne og sårede.

8.10.

Efter at englænderne havde beskudt de tyske stillinger med mere end 500 granater, blev et tysk depot ramt. Omkring 150 håndgranater, 200 lyskugler og nogle tusinde patroner eksploderede. Det kostede 7 døde fra 8. kompagni samt 9 sårede og 19 der blev syge af gassen, som eksplosionen forårsagede.

15.10.

11. kompagni fordrev flere engelske patruljer, der nærmede sig de tyske stillinger. 1 englænder blev taget til fange.

16.10.

De forreste tyske stillinger blev kraftigt beskydt hele dagen, men et forventet giftgasangreb udeblev foreløbigt. Kl. 21.45 ramte en fuldræffer med giftgas 9. kompagni. Det kostede tyskerne 7 døde og 22 gassyge soldater.

Gasmaskerne var et godt værn mod giftgassen, men ikke mod krigens mest grusomme våben – sennepsgassen. Når gassen ramte en soldat forestod en langsom men sikker død. Gassen forblev på nedslagsstedet en dags tid og kunne trænge igennem uniformen. Sennepsgas blev anvendt af begge parter.

I den sidste del af måneden forstærkede englænderne både artilleribeskydningen og patruljeringen.

19.10.

Slem efterårsvej satte ind og forårsagede maveforkølelse hos soldaterne, hvilket nedsatte kamphandlingerne til et minimum.

27.10.

Fjendtlig giftgasangreb mod Fontaine forvoldte ingen skade, idet gasskyen drev tilbage mod englænderne.

28.10.

Tysk artilleri beskød - og ramte - igangværende udbygning af de engelske stillinger.

29.10.

Engelsk artilleri gjorde heftig gengæld for gårsdagens beskydning. Kl. 18 affyredes også giftgasminer og røgbomber. Tyskerne udlagde spærreild, men et forventet engelsk angreb udeblev. Tabene på grund af giftgassen var ringe, men artilleribeskydningen kostede II bataljon 3 døde og 5 sårede.

2.11.

Dagen forløb helt roligt for kampbataljonen, men kl. 22 begyndte en kraftig engelske beskydning mod afsnittet - hvor 12. kompagni lå - med omkring 50 giftgasgranater, almindelig artilleri og med maskingeværer. Tyskerne led ingen tab ved angrebet.

3.11.

Bataljonen i hvil i L'Écluse fik besøg af en delegation fra den tyske rigsdag. Englænderne beskød de tyske stillinger med omkring 1000 brisantgranater og mange giftgasgranater. To tyskere blev dræbt og en enkelt såret. De døde blev begravet på kirkegården i Estrees.

De følgende dage forløb med daglig engelsk beskydning af og til også med giftgas. Trods det fortsatte dårlige vejr forbedres de tyske soldaters sundhedstilstand dag for dag. Det skyldtes hovedsageligt, at forplejningen blev væsentligt forbedret.

Igen til Flandern

12.11.

III bataljon blev afløst og rejste af sted med tog fra Cantain og ankom til banegården i Mouscrone sent om natten. Derfra til fods til Swevegem, sydøst for Rortrijk, hvor man gik i kvarter.

13.11.

De to andre bataljoner blev afløst og tilbragte natten i L' Ecluse.

15.11.

Om aftenen rejste II bataljon af sted. Først til fods til Récourt. Derfra med en lokalbane til Cantain, hvorfra man kørte videre til Muscrone og ankom tidligt om morgenen den 16. november til ankomststedet Swevigem.

På tilsvarende måde ankom I bataljon 12 timer senere.

Stillingskampe ved Polderhoek, 17.11. – 28.12.1917

17.11.

Regimentet rykkede til en vigtig højtliggende stilling som strakte sig fra et punkt 100 meter nord for Reutelbaches til Tankstrasse som dannede sydgrænsen for slotsparken Polderhoek.

I bataljon arbejdede sig frem ad adgangsveje, der var i en forfatning, man ikke tidligere havde set mage til. Det foregik i enkeltkolonne gennem et moseområde fyldt med granathuller, på stier i mudder til anklerne og på vippende gangbroer op til de anviste stillinger.

III bataljon marcherede fra Swevegem til Rortrijk og derfra med jernbane til Ledeghem. Om natten mellem 17. og 18. november gik og vadede bataljonen frem for at afløse en anden enhed ved højen ved Polderhoek. Højen ved Polderhoeek skulle holdes for enhver pris, fordi der derfra var et milevidt udsyn bagud, hvor tyskerne var placeret.

18.11.

I og II bataljon blev kørt med tog til Ledeghem. Om aftenen afløste II bataljon en anden og gik i beredskab. 6. kompagni kom i en fremskudt stilling på østsiden af Polderhoek højden. 5., 7. og 8 kompagni gik i kvarter i jord- og bølgeblikhytter. Samme nat afløste I bataljon en anden bataljon ved vejen Dadizeele – Terhand i den vestlige udkant af Dadizeele.

21.11.

Fra kl. 17.50 beskød englænderne 10. kompagnis stilling med shrapnel, tåge- og brisantgranater af middel til svær kaliber. Ilden blev springvis ledt fra kompagniets forreste linjer og bagud, tilsyneladende for at træffe ammunitions- og forplejningsbærerne.

22.11.

Kl. 06.45 sneg 4 – 5 englændere sig i mørket hen til 12. kompagnis lyttepost. Englænderne angreb med håndgranater dog uden at ramme. Tyskerne forsvarede sig håndgranater, hvorefter englænderne forsvandt.

23.11.

III bataljon blev afløst af en anden og gik i kvarter ved Rezelberg og Commerestraat.

24.11.

I og II bataljon blev afløst og gik i kvarter i husene i Ledeghem.

De foregående dage havde vist, at forsvaret af de nye stillinger var sværere end det, man hidtil havde været udsat for, nemlig 6 dage med svære granat- og mineangreb, 6 dage vadende i vand, 6 døgn i november under åben himmel og så det hele forfra efter kun seks dages hvil. Dagene kostede tyskerne 1 officer og 12 mænd livet. 44 underofficerer og menige blev såret.

Kvarterene for hvil var utætte og kunne ikke varmes op. Banegården i Ledeghem blev ofte beskudt til stor fare for de, der var indkvarteret tæt på. Midt imellem de huse, der fungerede som kvarter, stod en 15 cm. kanon, som skød meget og dermed ikke levnede soldaterne i hvil megen ro. Hver morgen mellem 7 og 9 var regimentet i alarmberedskab, og derefter blev der arbejdet med forbedring af indkvarteringsstederne.

1.12.

Afløsning indenfor regimentet blev fra nu af gennemført med 4 dages interval.

2.12.

Forholdsvis rolig, dog med stor flyveraktivitet. En engelsk flyver blev skudt ned i nærheden af 12. kompagni. Piloten omkom og observatøren blev taget til fange.

3.12.

Tyskernes adgangsveje til stillingerne blev kraftigt beskudt. Det samme gjaldt batterier og kommandocentralen i Arkmolen samt telefoncentralen, som var anbragt i et mausoleum på kirkegården i Terhand. Kl. 13 blev beskydningen koncentreret om de forreste linjer, nu også med tåge- og giftgasgranater. Umiddelbart efter det heftige bombardement angreb englænderne talstærkt 3. og 4. kompagnis stillinger. Det lykkedes englænderne at trænge ind i stillingerne og fastholde dem. Et tysk modangreb med 9. og 11. kompagni blev forsøgt gennemført kl. 13.30

Et engelsk angreb kl. 13.50 for at indtage slottet Polderhoek blev slået tilbage. II bataljon, der befandt sig i Pottenbusch og Schwabenheim, blev alarmeret kl. 14 og rykkede frem til en plads øst for Pottenbusch. Herfra rykkede bataljonen frem til de forreste linjer for at afløse den udmattede I bataljon. Det havde regnet hele dagen og om natten blev det frostvejr.

4.12.

Kl. 9.30 opdagede 6. kompagni en fremrykkende fjendtlig enhed, som blev bragt til standsning. 8. kompagni forsøgte et angreb som dog mislykkedes. Det tyske artilleri åbnede ild, men skød for kort, så det ramte egne stillinger. Det engelske artilleri besvarede ilden, så tyskerne - der lå i dobbelt ild - led store tab.

Regimentets tab i de sidste to dages kampe var:

Døde: 3 officerer samt 63 underofficerer og menige.

Sårede: 5 officerer samt 180 underofficerer og menige.

Savnede: 67 mænd.

Fordelt på de 3 bataljoner var tabene således:

I bataljon:

Døde: 2 officerer samt 38 underofficerer og menige.

Sårede: 2 officerer samt 80 underofficerer og menige.

Savnede: 49 mænd.

II bataljon:

Døde: 16 underofficerer og menige.

Sårede: 2 officerer samt 43 underofficerer og menige.

Savnede: 4 mænd.

III bataljon:

Døde: 1 officer samt 9 underofficerer og menige.

Sårede: 1 officer samt 57 underofficerer og menige.

Savnede: 14 mænd.

8.12.

Kl. 2.15 gik regiment 163 og et andet regiment til angreb for at tilbageerobre stillingerne, der var tabt den 3. og 4. december. Ved angrebet blev der bl.a. anvendt flammekastere. Det tyske artilleri skød igen for kort med betragtelige tab i egne rækker til følge. Dette, sammen med tøvejret der var sat ind, og den overtallige fjende gjorde, at angrebet blev indstillet om morgenen. Derefter blev der ro i stillingerne.

12.12.

Dele af III bataljon gik i hvil. I gik i beredskab og II blev kampbataljonen.

14.12.

Angrebet, der mislykkedes den 8. december, blev gentaget kl. 6.30. For styrkerne fra 163. regiment lykkedes det heller ikke denne gang at generobre de tabte stillinger. Hvorimod erobringen lykkedes for et andet tysk regiment. Efter en kort artilleribeskydning angreb englænderne og tilbageerobrede stillingerne de havde tabt tidligere på dagen.

15.12.

Det lykkedes tyskerne at tilbageerobre de stillinger, de havde tabt kort tid før.

19.12.

III bataljon overtog kampstillingerne fra II. Regimentet fik tilført lidt erstatning for de store tab, man havde lidt i de nuværende stillinger. Henover stillingerne lå en tyk tåge og de næste dage skete der intet særligt i stillingerne. Kun bataljonen i hvil havde lejlighed til at fejre juleaften.

27.12.

Den 27. og 28. december blev regimentet afløst og gik i hvil. Regimentsstaben og I bataljon kom til Kortrijk. II til Bisseghem og III til Wevelghem.

Hvil i Kortrijk, 28.12. – 30.1.1918

1918

I hviletiden blev der øvet angrebsteknik. Regimentet fik tilført reserver som erstatning for tabene i 1917.

Stillingskampe ved Souhem og Zandvoorde, 30.1. – 6.4.1918

30.1.

Natten mellem den 30. og 31. januar begyndte det 163. infanteriregiment på afløsning af et andet regiment. III bataljon marcherede fra Wevelghem til Menin og gik i beredskabsstilling. I bataljon ankom med tog til Menin og fik der kvarter i et kloster, hvor også II bataljon blev indkvarteret.

31.1.

Om aftenen kørte I bataljon med tog fra den nærtliggende Halluin til Werwick og marcherede derfra til afløsning i stillingerne. Kamphyppigheden i disse stillinger var ringe efter at de store slag i Flandern havde fundet sted. Vejret var diset og ofte tåget, men når vejret klarede op blev de tyske stillinger beskydt af engelsk artilleri fra højen ved Wijtschaete.

9.2.

En observationspatrulje fra 5. kompagni nåede frem til de engelske stillinger, men blev opdaget og beskydt. På tilbagevejen blev en mand dræbt og en anden såret 2 steder. Han måtte tilbringe resten af dagen i et granatkrater, inden han krøb tilbage til egne linjer ved mørkets frembrud.

25.2.

En forpost ved 3. kompagni opdagede 2 englændere snigende sig mod de tyske stillinger. De blev begge taget til fange og viste sig at være australier. Den fjendtlige artilleribeskydning af stillingernes tilgangsveje og de forreste linjer rørte efterhånden ikke de erfarne frontsoldater.

Afløsninger kom og gik og krigens gøremål blev udført. Ligesom englænderne sad tyskerne fast i mudder og uføre. Tyske observationspatruljer og patruljer, der skulle tage fanger, nåede sjældent længere ud end i ingenmandsland, før de blev skudt af fjendens skarpskytter.

Ved vinterens slutning begyndte tyskerne forberedelserne til et storangreb på de fastlåste fjendtlige stillinger. Heste og køretøjer kunne – i modsætning til infanteriet - ikke forcere fjendens skyttegrave og de mange granathuller i terrænet. Derfor blev der fremstillet et stort antal faskiner til at udfylde granathullerne og mobile broer til at krydse skyttegrave.

7.3.

General Ludendorff overværede en øvelse, hvor artilleriet skulle krydse skyttegrave på et øvelsesområde ved Meenen med kunstigt anlagte skyttegrave og granathuller.

14.3.

En post på 4 mand fra 6. kompagni blev taget til fange af englænderne.

22.3.

Regimentet erfarede, at tyske tropper var brudt igennem de engelske og franske linjer mellem Arras og La Fère, samt at en langrækkende kanon havde beskudt Paris.

28.3.

Natten mellem 28. og 29. marts blev regimentet flyttet til en anden stilling ved fronten. Stillingen lå overfor Zandvoorde og Kleinzillebeeke. Hele området var fyldt med ruiner og kratere fra de tidligere slag i Flandern i sommeren og efteråret 1917. Slottet Polderhoek lå i ruiner. Gennem ingenmandslandet løb Basseville bækken parallelt med stillingen.

For krigsbataljonen var stillingen til at holde ud. Kun af og til faldt der skud.

30.3.

Meenen, hvor bataljonen i hvil opholdt sig, blev skudt i grus af englænderne ved flyverbombning og beskydning af fjernt beliggende artilleri. Bataljonerne i hvil blev derfor flyttet til et par bygninger 1 km. øst for Geluve.

De følgende dage skete der intet særligt.

6.4.

Regimentet blev pludselig afløst og de næste dage begyndte forberedelserne til et angreb. Alt der kunne undværes til den forstående kamp blev transporteret til Rollegem og derfra til Aelbeke. Til bekæmpelse af tanks blev batterierne udstyret med panserbrydende ammunition, og hvert batteri fik tildelt brovogne til forcering af skyttegrave og granatkratere.

Kampene om Meesen og Wijtschaete, 9.4. – 20.4 1918

9.4.

163. infanteriregimentet havde tyngden af angrebet og skulle indtage højen nord for Meesen. Efter middagsmaden blev regimentet flyttet til det nordlige Werwick og afventede der til kl. 20, hvorefter det – i ly af mørket og øsende regnvejr - gik i beredskabsstilling med II og III bataljon i forreste række og I som regimentsreserve.

10.4.

Kl. 2.45 begyndte tysk artilleri beskydningen af de engelske batterier med giftgas. Ved det efterfølgende infanteriangreb var 5., 7., 9. og 10. kompagni i forreste række, efterfulgt af 6., 8., 11. og 12. Derefter kom I bataljons resterende kompagnier. De første engelske skyttegrave blev erobret og trods stor modstand, blev også englændernes anden linjes skyttegrave indtaget. Enhver engelsk modstand blev overvundet og en del fanger blev taget.

Kl. 9 var det første angrebsmål, højen nord for Meesen, nået.

Om eftermiddagen fik III bataljon ordre til at blive i de erobrede stillinger ved Meesen og holde stillingen under alle omstændigheder. Kraftigt engelsk modangreb fik dog bataljonen til at trække sig ca. 80 meter tilbage.

Andet mål, Wijtschaete, blev – efter et par timers forsinkelse - angrebet kl. 18 af bl.a. II bataljon. 6. og 7. kompagni var i første angrebsbølge og 5. og 8. i næste.

Målet, Wijtschaete, blev – trods svære kampe og store tab – ikke nået. Men grundet dristige fremstød af bl.a. II bataljon lykkedes det tyskerne at nå frem til en linje Rondeelwald – Poppelhof og vejen Wijtschaete – Meesen. Det var – efter tyskernes mening – et godt grundlag for yderligere angreb.

Under angrebet tog tyskerne 600 fanger, 2 kanoner og mange maskingeværer. Natten tilbragte tropperne i deres erobrede stillinger, mens artilleriet uafbrudt beskød de engelske stillinger, som skulle angribes næste dag.

11.4.

Et planlagt tysk angreb fra morgenstunden af måtte opgives, fordi reserverne, der var undervejs, ikke nåede frem.

Under angrebet senere på dagen var II bataljon underlagt en anden bataljon, hvorfra det lykkedes to kompagnier at nå frem til de første huse i Wijtschaete, men de blev slået tilbage. II bataljon, der var med i angrebet, nåede ikke at erobre noget terræn.

III bataljon angreb sammen med en anden bataljon en stærkt befæstet engelsk stilling. Angrebet blev bragt til standsning og III bataljon blev trukket tilbage.

I bataljon fik kl. 14.15 ordre til sammen med en anden bataljon, at erobre høj 84 syd for Wijtschaete. Men erobringen lykkedes ikke trods heftige kampe og store tab. Høj 84 og Wijtschaete forblev i englændernes besiddelse.

12.4.

Dagen og de efterfølgende forløb uden større kamphandlinger. Forsyninger blev fremskaffet og kompagnierne indrettede sig i området.

16.4.

Et planlagt tyske angreb syntes opdaget af englænderne, idet disse begyndte en kraftig artilleribeskydning fra kl. 3.30. Kl. 5.50 begyndte det tyske angreb. Det udløste en så overordentlig kraftig fjendtlig ild, at angrebet foreløbig gik i stå. Kl. 10 marcherede I bataljon mod kamplinjen ved vestkanten af Wijtschaeter for at deltage i et forestående angreb. Men da et angreb så håbløst ud, indrettede tyskerne i stedet for et stærkt forsvar i det store Maedelsteder krater. II og III bataljon gik sidst på eftermiddagen i beredskab øst for Gabelhof.

Kl. 20.15 begyndte englænderne et modangreb på linjen Schottenhäuser – Wijtschaeter skoven. Trods kraftigt tysk forsvar rykkede fjenden tættere på. Men efter en times kamp og svære tab på begge sider lykkedes det tyskerne at drive englænderne tilbage. Derefter ebbede kampene ud.

I dagens løb havde II og III bataljon kæmpet sammen med et andet regiment og var rykket frem. De to bataljoner nedkæmpede flere maskingeværstillinger og tog omkring 100 fanger samt erobrede maskingeværer og megen ammunition. Derudover også en mængde lækre levnedsmidler, som bekom de sultne tyskere vel.

Sidst på aftenen afløste regimentet 163 et andet regiment i området ved Steinbauerhof. I bataljon blev reserve og de to andre bataljoner kom i kampstilling og forblev der de følgende dage. Især stillingernes adgangsveje var udsat for fjendtlig artilleriild, men egentlige infanteriangreb fandt ikke sted.

17.4.

Kl. 6 begyndte englænderne at skyde med granater og giftgas mod stillingerne ved Wijtschaete, hvor bl.a. I bataljon befandt sig. Kl. 6.30 begyndte det engelske infanteri et angreb, som varede hele dagen, uden at det tyske forsvar gav efter. Kl. 21.30 forsøgte englænderne et fornyet angreb, som også blev afvist. Lige da det sidste angreb var overstået, nåede II bataljon frem til afløsning af den udmattede I bataljon, som blev trukket tilbage til egnen omkring Verrat og blev reserve for brigaden.

18.4.

Dagen igennem var der kraftig gensidig artilleribeskydning. Men fjendens infanteri holdt sig i ro. De store tab ved I bataljon betød, at de enkelte kompagnier kun havde mellem 20 og 30 kampklare mand tilbage. Derfor blev 1. og 2. kompagni slået sammen til en enhed på 41 mand og 3. og 4. kompagni sammenlagt til 54 mand. Begge enheder fik hver en officer som leder. I dagens løb blev det snevejr, som besværliggjorde opholdet i stillingerne.

20.4.

En fuldtræffer i I bataljons dækningsrum krævede 5 døde. Kl. 20.30 forlod I bataljon slagmarken og gik i hvil i Geluwe. Natten mellem den 20. og 21. april blev de to andre bataljoner afløst og gik i hvil. II bataljon i Geluwe og III til Nederflandern.

Ved offensiven havde tyskerne – trods gentagne modangreb erobret og fastholdt de vigtige høje ved Meesen. Under udførelsen af angrebets andet mål, Wijtschaete, nåede man kun til Rondeel skoven.

Offensiven kostede regimentet:

14 officerer samt 160 underofficerer og menige døde og

21 officerer samt 483 underofficerer og menige sårede.

De faldne blev begravet på kirkegården øst for Meenen.

21.4.

Kl. 15.30 gennemførte regimentet en parade i Nederflandern, hvorefter man gik i kvarter i Bisseghem.

Ved den hollandske grænse, 23.4. – 3.6.1918

23.4.

Regimentet skulle overføres til grænsesikring mellem Belgien og Holland.

Rejsen foregik med jernbane fra Wewelghem. Regimentsstaben samt I og III bataljon kørte til Eccloo, hvor I bataljon blev indkvarteret i en fabriksbygning ombygget til kaserne. II bataljon kørte til Maldeghem og marcherede derfra til Adegem og Balgerhoek. III bataljon kom til hhv. Lembeke og Capryke. II og III bataljon blev indkvarteret hos private.

I de følgende dage genvandt de udmattede soldater kræfterne igen, godt hjulpet af det smukke vejr, de gode indkvarteringsforhold og nogle dage uden militære forpligtigelser.

29.4.

Militære øvelser, såsom skydning, gasmaskeafprøvning, udlægning af broer og grænsebeskyttelse mod engelsk invasion i Holland blev påbegyndt.

Derudover blev der i den følgende tid bevilget orlov, og i fritiden blev der foretaget udflugter til Antwerpen, Gent, Brügge og Ostende.

3.6.

Som de første rejste I bataljon af sted kl. 8 fra Eccloo. Den 23 timer lange jernbanerejse til Versigny foregik via Gent, Grammont, Mons, Maubeuge Aulnoye, Hirson og Laon. Fra Versigny marcherede bataljonen til Ressancourt og blev indkvarteret i træbarakker.

Kampe ved Lataule og Cuvilly, 4.6. – 8.8.1918

4.6.

II bataljon rejste fra Maldeghem og den samme tur som I bataljon. Resten af regimentet fulgte efter og III bataljon blev indkvarteret i Bertaucourt.

6.6.

Hele regimentet blev samlet og indgik i den nye hær gruppe.

7.6.

Tidligt om morgenen afslørede 3 fjendtlige flyvemaskiner, at fronten var i nærheden. Flyverne var på udkik efter de svære kanoner, der var anbragt i nærheden af Versigny, og som beskød Paris.

8.6.

Tidlig om morgenen ankom regimentet til bestemmelsesstederne efter 27 km. march. I bataljon til Ugnay le Gay og de to andre bataljoner til Cuivry. Ved mørkets frembrud fortsatte marchen via Cuiscard – Fréniches – Libermont og Escheu til Ognolles. Kompagnierne var kun lige nået i kvarter, før et flyverbombeangreb begyndte. En fuldræffer ramte 7. kompagnis barak og dræbte 19 mand. Om eftermiddagen rykkede I og II bataljon ind i Avregrund, vest for vejen Roye til Noyon og III i Champien. Herefter gik bataljonerne i hvil.

10.6.

Kl. 5 marcherede regimentet til Crapeaumesnil, hvor I bataljon gik i bivuak i landsbyens sydlige del, III bataljon i landsbyens midte og II gik i hvil i Bois des Loges. Kl. 18 marcherede regimentet af sted med 500 meter mellem hver bataljon via Fresnières, Canny og Roye – sur – Matz til La Berliere, hvortil man ankom ved mørkets frembrud. I bataljon fik anvist bivuakplads øst for byen, II sydøst for byen og III mod nord i retning af Manceau. På II bataljons bivuakplads, i et stykke skov, viste der sig at være giftgas i underskoven, hvorfor en anden plads blev fundet hurtigst muligt.

12.6.

Efter beskeden om et fjendtlig angreb i retning af Mery, Lataule og Belloy marcherede regimentet ved middagstid af sted via Monceau, Biermont og Orvillers til Cuvilly, hvortil man ankom kl. 16. Regimentet tog opstilling i skoven mellem Mortemer og Cuvilly. På vej dertil led regimentet de første tab på grund af fjendens beskydning af opmarchvejen. II bataljon som ilede igennem Cuvilly i løb, led betydelige tab. Sidst på eftermiddagen blev II bataljon ramt af franske flyverbomber. Det kostede sjette kompagni 6, ottende 50 og andet mgk 29 døde eller sårede. Et tab for bataljonen, der var større end ved fronten i offensiven ved Messen og Wijtschaete. Natten til den 13. juni blev regimentet sat ind som afløsning ved fronten på strækningen syd for kirken i Lataule og vejen mellem Cuvilly og St. Maur.

13.6.

Natten igennem blev Lataule skoven, hvor III bataljon befandt sig, kraftigt beskudt af fransk artilleri, så ved solopgang den 14. juni var 90 mand af bataljonen blevet dræbt eller sårede. Lige som dagen før led II bataljon igen store tab. Inden middag var 17 døde og 58 sårede som følge af fjendens artilleribeskydning. Kampstillingen lå på højderyggen, hvor vejen Belloy – Lataule - Ressonswald løber.

Området foran stillingen skrånede jævnt nedad, indtil det igen steg op mod høj 117. I ingenmandsland, tæt ved de tyske stillinger, lå 40 forfærdeligt stinkende hestekadavere fra tidligere kampe, 8 tyske kanoner efterladt under et fransk modangreb samt 6 franske tanks. Kraftig fransk artilleri beskød de tyske stillinger og deres bagland ved Cuvilly, hvorfor kampkompagnerne arbejdede ihærdigt på at finde beskyttelse. Det franske infanteri mærkede tyskerne ikke noget til.

15.6.

Det franske artilleris beskyddning stilnede af. Men kampstillingerne blev fortsat beskudt af lettere kalibre og af flyverbomber. Bataljonernes tredeling for indsats blev ændret til: Kamp, beredskab og hvil. III bataljon blev kampbataljon, mens I gik i beredskab nord for Lataule skoven og II gik i hvil nord for Resson – sur – Matz og gik i bivuak.

I området lå meget materiel og ammunition fra de tidligere kampe. Det blev samlet ind og arbejdet belønnet med pengepræmie. De mange hestekadaver blev begravet.

20.6.

Natten mellem den 20. og 21. juni afløste II bataljon III. Men da flere kompagnier i anden bataljon var meget svækkede, måtte III bataljons 9. kompagni forblive i stillingen ved fronten.

22.6.

Natten mellem 22. og 23. juni lykkedes det en patrulje på 18 mand fra 6. kompagni, at redde en tysk 15 cm. tysk kanon tilbage fra ingenmandsland.

25.6.

Skjult af kornet, der stod foran de tyske stillinger, lykkedes det 8 franskmænd, at snige sig tæt ind på en tysk maskingeværstilling. Da det blev opdaget, svigtede maskingeværet, men ved hjælp af håndgranater blev franskmændene drevet på flugt. Natten mellem 25. og 26. juni afløste I bataljon II. III bataljon gik i hvil nordvest for Biermont.

28.6.

I løbet af få dage blev regimentets sundhedstilstand meget forværret grundet udbruddet af den spanske syge, som i løbet af kort tid ramte hele regimentet. Trods det og trods de mange faldne og sårede beholdt regimentet sine stillinger. I den følgende tid skete der intet af betydning og infanterikampe kom det ikke til. Men ro blev det ikke til, på grund af den gensidige artilleribeskyddning dag og nat og flyverne der kredsede over stillingerne.

3.7.

I det tågede vejr forsøgte tyskerne, at hente en efterladt fransk tanks i ingenmandsland. Forsøget mislykkedes.

I stillingerne vekslede det mellem gode og dårlige dage. Der blev arbejdet på forbedring af forsvarsstillingerne og dækningsrummene. Hvilebataljonens kvarter var godt beskyttet med beskydning og flyverbomber. Mandskabets forplejning var rigelig, men ikke særlig afvekslende. Derimod kneb det med foder til hestene.

Overfor de tyske stillinger gravede franskmændene sig ned og foretog af og til angreb på de tyske stillinger, men trak sig hurtigt tilbage igen efter at have taget fanger.

25.7.

En patrulje fra 6. kompagni overraskede natten mellem den 25. og 26. juli de franske forposter ved høj 117. Patruljen tog 3 fanger og slap uskadte tilbage. Stillingskrigen fortsatte, men det kneb efterhånden tyskerne, at skaffe erstatning for de faldne og sårede.

I de første augustdage skete der intet der tydede på, at Tyskland stod ved et vendepunkt i krigen.

Tilbagetrækningskampe, 8.8. – 5.9.1918

8.8.

Kl. 14.20 blev 17. reservedivision, hvorunder det 163. regiment hørte til, sat i forhøjet beredskab, fordi et engelsk storangreb på den tyske 2. arme var i gang. Engelsk infanteri med støtte af kampvogneskadroner og kampfly havde overrumplet den tyske 7. division og var trængt 14 km. ind gennem de tyske linjer ved Aisne mellem Albert og Pierrepont. 7 tyske divisioner fra 2. arme forsvandt på slagmarken. Mange tyskere indså nu, at de havde tabt verdenskrigen. Kl. 21.50 blev divisionen sat i alarmberedskab. I bataljon, som var i hvil, blev i nattens løb sendt til området ved Cuvilly.

9.8.

Dagen og natten mellem den 9. og 10. august forløb meget uroligt pga. fjendens meget kraftige artilleribeskydning. Tyskerne observerede forøgelse af fjendtlige tropper foran regimentets stillinger.

10.8.

Kl. 01.50 fik divisionen en ordre, den aldrig tidligere havde fået, nemlig at trække sig tilbage. Tilbagetrækningen foregik til en linje fra sydspidsen af Bois des Loges, udkanten af Canny, vejen Roy – sur – Matz til Lassigny. I og III bataljon marcherede til sydspidsen af Bois des Loges. Her gik I bataljon i stilling vest for jernbanen Beauvraignes – Roye sur Matz. III bataljons 11. kompagni gik i stilling sydøst for Bois des Loges, 12. sydvest for Fresnières. 9. og 10. nordøst og sydøst for hjørnet af Buvier skoven. Bataljonsstaben forblev i Cuvilly, men måtte rykke tilbage kl. 6 pga. franskmændenes kraftige beskydning af landsbyen. II bataljon rykkede også til sin nye forsvarslinje, hvor fjenden angreb og nåede ca. 200 meter tæt på bataljonen.

Men tysk maskingevær og infanteribeskydning satte en stopper for fremgangen. Kl. 11 trak bataljonen sig tilbage i stilling nord for vejen Orvillers – Ricquebourg. Herfra blev den i løbet af eftermiddagen trukket endnu længere tilbage til Fresnières. Flere franske angreb på dagen blev slået tilbage. De følgende dage fulgte endnu flere franske angreb mod de tyske stillinger, som dog alle blev slået tilbage.

14.8.

Natten mellem den 14. og 15. august blev den tyske hovedforsvarslinje trukket tilbage, idet en fransk fange havde fortalt, at et fransk divisionsangreb ville følge den 15. august. Det skete dog ikke.

17.8.

Franskmændene trængte – efter kraftig forberedelsesskydning – regimentsafsnittet og et naboregiment tilbage til det østlige Bois des Loges. Om aftenen skiftede II til kampbataljon, III blev beredskabsbataljon og I reservebataljon.

18.8.

Dagen forløb roligt.

19.8.

Kl. 04.45 begyndte fransk forberedelses artilleribeskydning som kl. 6 gik over til voldsom trommeild. Kl. 07.30 angreb fjenden både hele divisionsfronten og nabodivisionen. Hovedangrebsretning var mod Fresnières. Ved at omgå hovedforsvarslinjen på begge sider tvang fjenden tyskerne til at trække sig tilbage. Sigbarheden var kun ca. 10 meter pga. tyk tåge, støv, krudtrøg og kunstig tåge. Franskmændene trængte ind i en gammel skyttegrav, som var besat af 8. kompagni. Kompagniet forsvarede sig ihærdigt og gav franskmændene svære tab. Men tyskerne måtte vige for fjendens overmagt. Regimentets tilbagetog blev dog stoppet ved en linje øst for Buvier, øst for Fresnières og Verlot skoven.

Resten af dagen bølgede kampen frem og tilbage ved naboregimenterne.

20.8.

Af resterne af II bataljon blev der dannet to kompagnier. Et bestående af 6. og 8. kompagni og et andet af 5. og 7. De to nye bestod kun af 35 mand hver.

21.8.

Fransk angreb ved Berta skoven blev slået tilbage.

22.8.

Den tyske hovedforsvarslinje og dens bagland blev angrebet med sennepsgas. 2 officerer og 94 mand blev syge deraf. Herefter kunne kun enkelte kompagnier stille med en slagstyrke på 30 mand inklusive officerer.

27.8.

Kl. 23.15 begyndte regimentet tilbagetrækningen til kanalstillingen ved Catigny-Campagne og Frétoy. En bagtrop på 20 mand fra III bataljon blev tilbage for overfor franskmændene at foregive, at stillingen fortsat var besat. Regimentet marcherede via Fréniches, Flavy le Meldeur og Brouchy til Ollezy, hvor man gik i bivuak.

Regimentets tab de foregående dage:

5 officerer samt 43 underofficerer og menige var faldne,
19 officerer samt 185 underofficerer og menige var sårede og
2 officerer samt 181 underofficerer og menige var savnede.

29.8.

Regimentet marcherede mod Morcourt nordøst for St. Quentin. Kl. 8 var III bataljon nået Artemps og resten af regimentet til Seraucourt le Grand. Her gik man i alarmberedskab pga. et igangværende storangreb mod 9. arme. Kl. 17 blev alarmerne afblæst og marchen fortsatte til Morcourt, hvor man overnattede.

30.8.

Marchen fortsatte via Omissy, Lesdins, Frosnoy – le - Grand til Bohain, hvor man ankom kl. 14 og gik i bivuak.

31.8.

Dagen og de følgende gik med vask, aflusning, eksercits og parade.

3.9.

Kl. 6 begyndte regimentet marchen via Prémont, Villers, Outréaux, Malincourt og Aubencheul til Benteux-Bantouzelle. Under marchen fik regimentet kl. 12.15 ordre til at marchere mod nord. II bataljon nåede Le Grand-Pont og de to andre Esnes, hvor man bivuakerede.

4.9.

Kl. 2 fortsatte marchen via Ligny til Troisville, hvor I og III bataljon blev indkvarteret. II bataljon blev indkvarteret i Audencourt.

5.9.

Om eftermiddagen blev regimentet tilført erstatninger på 14 officerer, 532 mand og 18 heste, som blev fordelt på kompagnierne. Et 3 ugers uddannelsesstid blev påbegyndt for at træne det gamle og det nye mandskabs krigsførelse.

Ved armeanfdeling C, 14.9. – 30.9.1918

14.9.

I løbet af aftenen og natten rejste regimentet af sted fra banegården i Bertry via Busigny, Hirson, Sedan, Montmédy, Longuyon til Audun le Roman, hvorfra man marcherede til Bouligny. Hertil kom I bataljon den 16. september.

II bataljon måtte stå af toget ved Longuyon, fordi fjendtlige flyvere havde ødelagt banen. Fra Longuyon marchere bataljonen en anstrengende tur til Joudreville, og næste dag videre til Friaucville.

15.9.

III bataljon kom af sted fra Bertry kl. 11 efter flere timers forsinkelse og nåede bestemmelsesstedet, Audun le Roman, kl. 3 næste morgen. Her forelå ingen nærmere ordre, hvorfor bataljonen fortsatte til Briey og marcherede herfra til Conflans og gik i kvarter.

17.9.

Regimentet marcherede bataljonen til området ved Friaucville og Boncourt, vest for Conflans.

18.9.

Regimentet var nu samlet i området ved Friaucville og Boncourt vest for Conflans og var reserve for arme afdeling C. Conflans lå tæt ved den tyske grænse og var i nærheden af de store slagmarker vest for Metz, Mars – La – Tour og Gravelotte.

De følgende morgener var regimentet i forøget kampberedskab.

21.9.

III bataljon ændrede kvarter til Porcher. 10. og 11. kompagni kom til en dårlig indkvartering i Brainville.

27.9.

Dele af regimentet påbegyndte skansearbejde og resten holdt øvelser.

30.9.

Divisionen, hvorunder regimentet hørte, blev sendt til området ved Bouligny. Mellem kl. 17 og 18 marcherede regimentet ad en besværlig rute mod Piennes. Undervejs blev regimentet beordret til banegården i Landres, hvortil man – efter en 22 km. og 18 timers march - nåede ved middagstid dagen efter.

Ved Southoulst i Flandern, 1.10. – 8.10. 1918

1.10.

Ved middagstid rejste regimentet videre fra Landres via Longuyon, Montmédy, Sédan, Mons og Gent til Aerseele. Derfra fortsatte I bataljon til fods til Meulebeeke og gik i kvarter. II bataljon blev sendt til Paanders. III bataljon fortsatte med jernbane til Wareghem og gik derfra til Meulebeeke. Divisionen, hvorunder 163. regiment hørte, var reserve angrebsdivision. I de følgende dage blev der prøvet eksercits, skydning og alarmering.

Tysklands 3 allierede, Østrig-Ungarn, Bulgarien og Tyrkiet havde opgivet krigen, så landet var nu alene i kampen med fjenden.

6.10.

Hele regimentet deltog i en gudstjeneste i Meulebeeke. Den sidste, regimentet deltog i, under resten af krigen.

9.10.

Regimentets afrejste mod en ny front begyndte. I bataljon fra Thielt. II og III bataljon fra Meulebeeke.

Kampe ved Le Cateau, Pommereuil og Fontaine au Bois, 10.10. – 25.10.1918

10.10.

Kl. 14.30 var hele regimentet samlet i Landrecies, øst for Le Cateau. Ved mørkets frembrud afløste det et andet regiment i Pommereuil. Adgangsvejen dertil gik via Fontaine au Bois, Malgarni-Ferme og Bois l' Eveque. Stillingerne var dårlige på grund af englænders mange angreb. Om morgenen havde englænderne erobret den vestlige del af Le Cateau, og et tysk modangreb i nattens løb var blevet slået tilbage. I bataljon var kampbataljon i landsbyen le Cateau, II brigadereserve ved Bois de L' Eveque og III var i beredskab for bataljonen. I bataljon sendte flere patruljer frem, som led tab, men for en enkelt lykkedes det at fordrive en engelsk forpost og vende tilbage med 3 fanger.

11.10.

Natten mellem den 11. og 12. oktober angreb englænderne de tyske linjer ved Solesmes og Montay, men blev slået tilbage.

12.10.

De tyske forposter rykkede frem til bækken Selle i landsbyen Le Cateau.

13.10.

Fra landsbyen Le Cateau lod kun 100 borgere sig evakuere. Resten forblev i den brændende landsby.

15.10.

Natten mellem 15. og 16. oktober skiftede bataljonerne. II blev kampbataljon, I beredskabsbataljon og III blev reservebataljon i Bazuel. En engelsk patrulje sneg sig uopdaget i nattens løb over Selle, men blev drevet tilbage. En sydafrikaner blev taget til fange.

16.10.

I tæt tåge lykkedes det en engelsk patrulje på 30 mand at snige sig over på bækken Selles østlige bred og indrette en maskingeværstilling i en kælder, hvorfra 7. kompagni blev beskudt og måtte trække sig tilbage. Den engelske stilling blev om aftenen stormet af tyske tropper med mineild og efter en heftig håndgranatkamp, blev englænderne tvunget tilbage over bækken Selle. Flere engelske forsøg i nattens løb på at overskride bækken blev afvist. Reservebataljon III blev flyttet til indkvartering i Tilleule – Ferme.

17.10.

Efter trommeild og beskydning med tågegranater om morgenen stormede englænderne området ved jernbanedæmningen i Le Cateau, hvor I og II bataljon befandt sig.

III bataljon, som lå ved Tilleule – Ferme, blev beskudt af artilleri fra morgenstunden af. Bataljonen gik derefter i stilling nord for Pomermeuil.

I dagens løb bølgede kampene frem og tilbage og endte med at tyskerne trak sig lidt tilbage.

18.10.

Fornytt trommeild og tågegranater fra kl. 6 mod I og II bataljons stillinger bevirkede, at tyskerne måtte trække sig yderligere et stykke tilbage. Efter en kraftig artilleribeskydning om aftenen, forløb natten forholdsvis rolig.

III bataljon gik i stilling på højderyggen ved Corbeau.

19.10.

Et forventet engelsk angreb udeblev.

III bataljon forstærkede skanserne ved Richemont stillingen.

20.10.

Englænderne holdt sig i ro indtil kl. 8, hvor de begyndte en halv times voldsom artilleriangreb med granater og tågegranater mod de tyske linjer og deres bagland. Et efterfølgende infanteriangreb blev slået tilbage, så tyskerne fastholdt deres tilbagetrukne kampstillinger. To englændere, som det var lykkedes at nærme sig de tyske linjer, blev uskadelliggjorte af håndgranater, kastet fra de engelske. Om natten og næste morgen beskød tysk artilleri deres egne stillinger, mens fjenden forholdt sig forholdsvis rolig.

III bataljon blev sat ind ved nord siden af Pommereuils.

21.10.

Om formiddagen fangede tyskerne 2 canadier. De havde nærmet sig de tyske linjer med det formål at opfordre tyskerne til at flygte.

Ved mørkets frembrud blev de medtagne kampkompagnier afløst af en anden bataljon. III bataljon afløste I i stillingen sydvest for Pommereuil. I og II gik derefter i kvarter i Fontaine – au – Bois.

23.10.

Kl. 2.30 begyndte en stærk engelsk trommeild, og kl. 4 angreb de på hele regimentets afsnit. Englænderne gennembrød de tyske stillinger ved Pommereuil og ved landsbyen Bussy, hvorefter I bataljon marcherede til vest for Malgarni – Ferme. II bataljon gik i stilling nord for Malgarni – Ferme.

Under dagens kampe blev flere engelske tanks nedkæmpet, og 12. kompagni fra III bataljon blev slidt totalt ned. Kun få undgik tilintetgørelsen. Englænderne besatte Forest og Ors.

Natten mellem den 23. og 24. oktober blev II bataljon afløst under stort besvær og gik i bivuak i Rosimbois.

24.10.

Lige inden I bataljon skulle afløses kl. 5, blev dets 1. og 2. kompagni angrebet. Svære kampe fulgte, men stillingen blev holdt. Kl. 21 blev bataljonen afløst og marcherede til Haute Cornée.

II bataljon, som lå i bivuak i Rosimbois, blev alarmeret kl. 9 og sat ind som reserve sammen med III bataljon, fordi englænderne var trængt ind i Fontaine.

Kl. 15 angreb engelsk artilleri og infanteri bataljonerne, som det dog lykkedes for at fastholde stillingerne.

Dette var regimentets sidste store slag i verdenskrigen.

25.10.

Der skete intet særligt på kamppladsen, og om aftenen blev regimentet afløst.

Under de sidste dages kampe var regimentets tab:

I Bataljon: 12 døde, 43 sårede og 63 savnede.

II Bataljon: 12 døde, 87 sårede og 72 savnede.

III Bataljon: 4 døde, 40 sårede og 133 savnede.

Slutningen for regimentet, 26.10. – 28.11.1918

26.10.

Regimentsstaben og I bataljon rykkede til Sassegnies og II og III i barakker syd for Hachette.

27.10.

Fra kl. 5 var regimentet i forhøjet beredskab, men fjenden forholdt sig roligt. Om eftermiddagen blev regimentet afløst og fik anvist et opholdssted i området ved Maubeuge. Derefter marcherede regimentet til Louvroil og gik i kvarter.

28.10.

Regimentet forblev i hvil i Louvroil.

29.10.

Regimentet marcherede til Haulchin.

30.10.

Regimentsstaben og I bataljon marcherede til kvarter i Le Hestre. II til Jolimont og III til Bellicourt.

31.10.

Afrejse fra banegården i Manage. Afrejsen skulle foregå med 12 timers interval mellem bataljonerne, men pga. togforsinkelser, blev afgangstiderne forsinket. Turen gik via Løwen, Tirlmont, Landen, Lüttich, Verwiers til Herbesthal og derfra over Trier, Saargemünd til Lauterfingen i Lothringen. Her gik regimentsstaben og I bataljon i kvarter i Mittersheim. II i Geinslingen og III i Bisping.

7.11.

Regimentet dannede en marchbataljon med 3 kompagnier med hver 60 mand. Bataljonens skulle være klar hele tiden og i tilfælde af uroligheder sættes ind og genskabe sikkerheden.

10.11.

Kl. 5 blev marchbataljonen sendt af sted for at besætte og overtage sikkerheden på banegårdene i Landau, Zweibrücken og Saarbrücken.

11.11.

Våbenstilstand. Marchbataljonen vendte tilbage til Mittersheim med uforrettet sag. Opgaven var i soldaterrådenes hænder.

12.11.

Regimentet marcherede via Pfalzburg, Vierwinden, Zabern til Strassburg.

16.11.

Regimentet ankom til Strassburg og blev indkvarteret i Margrethen kasernen. 17. reservedivision, hvorunder regimentet hørte, fik til opgave, at holde ro og orden i byen, indtil franskmændene tog over.

20.11.

Natten mellem 20. og 21. november overtog Strassburg Borgværn opgaven fra regimentet. Kl. 4.30 marcherede regimentet til Rhinen i retning mod Kehl. Her fik regimentet en varm velkomst.

21. 11.

Natten til den 22. november begyndte hjemtransporten til Neumünster, hvor regimentet blev jublende og hjerteligt modtaget.

27.11.

Regimentsappellen i kasernegården sluttede med en parademarch. I de følgende dage opløstes regimentet.

For Sleswig-Holsteinschen Infanteri Regiment 163 kostede krigen 1914 – 18 124 officerer samt 2569 underofficerer og menige livet.